

ƏDALET

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı illin
iyulundan çıxır

№ 23 (6066) 28 iyun 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

Konstitusiyaya Məhkəməsi qərarını açıqladı

Müəvəzədən qayıdandan sonra Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun Qərarını elan edib.

Adalet.az-ın məlumatına görə, Qərarla deyilir ki, "Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2024-cü il 21 iyun tarixli 1174-VIQR nömrəli Qərarı və bu Qərar əsasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən buraxılması və növbədənəkar seçkilərin təyin edilməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 981-ci maddəsinə uyğun hesab edilməlidir.

Qəbul edilmiş qərar elan olunduğu andan qüvvəyə minir, qətidir, heç bir orqan və ya şəxs tərəfindən ləğv oluna, dəyişdirilə, yaxud rəsmi təfsir edilə bilməz. Bununla da Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun iclası bağlı elan edilib.

BAŞSAĞLIĞI

Səhəri çox ağır xəbərlə açdıq. Xəzər rayonunda keçirilən əməliyyat zamanı üç polis əməkdaşı həlak olub. Ölənlərin ailələrinə, qohum-əqrəbələrinə və iş yoldaşlarına dərin hüznə başsağlığı verirəm. Amerikada bir qanun var, polis işçisini öldürən şəxs sağ ələ keçirilmir.

Aqil ABBAS

Ərdoğan: Ermənistanın bu qərarından məmnunam

Türkiyə Ermənistanın Fələstin dövlətinin müstəqilliyini tanımasına dair qərarından məmnundur.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan hakim AK Partiyasının məclis toplantısında çıxışı zamanı bildirib.

"Cənab Baş nazir Paşinyanın liderliyində Ermənistanın da Fələstin dövlətinə tanımaq qərarından məmnunluq duyuruq", - deyər Prezident vurğulayıb.

MƏNİ TÜRKİYƏNİN UDMASINDAN DAHA ÇOX...

Türklər çexlərə qalib gələrək Avropa çempionatının 1/8 finalına çıxdılar. Həm də sübut etdilər ki, məşqçisiz və məhlə futbolu ilə də ürək yansansa qalib gəlmək olar. Oyunu çox həyəcanla izlədim.

Amma məni Türkiyənin udmasından da daha çox sevindirən və kövrəldən Azərbaycan əsgərlərinin həmin qələbədən sonra sevincləri oldu. Allah bu sevincinizi əlinizdən almasın. Şuşaya bayraq sancan əsgərlər, sizə sevinc yaraşır.

Amma futbola elə də çox bel bağlamayın.

ARDA GÜLƏRƏ DÜŞMƏNÇİLİK

Futbol dünyasında dan ulduzu kimi yeni parlayan Arda Gülerə dəvət et yığma komandaya və ona hər oyunda 20-25 dəqiqə vaxt ver, oyunu da onun üstündə qurma, bu Türkiyənin baş məşqçisinin Arda Gülərə düşmənçiliyi.

İkinci də, Türkiyə hər iki oyuna əslində baş məşqçisiz çıxmışdı. Heç bir taktika yox, strategiya yox, yalnız türklərin üreyi. Futbolda isə hər şeyi ürək həll etmir.

Şair nətər deyir:

Gözdən yaş çıxarmı ürək yanmasa?

Məşqçinin nə ürayinin yandığını gördük, nə də göz yaşını.

Azərbaycan millisinin baş məşqçisi Fernando Santos da elə Türkiyənin baş məşqçisi kimi bir şeydi.

Azərbaycanda karantin rejiminin müddəti uzadıldı

Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Baş nazir Əli Əsədov Qərar imzalayıb.

Qərarla koronavirus (COVID-19) infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2024-cü il 1 oktyabr saat 06:00-dək uzadılıb.

Bundan əvvəl həmin müddət 1 iyul saat 06:00-dək olan dövrü əhatə edib.

Aqil ABBAS
aqilabbas@rambler.ru

SULTAN BƏY SULTANOVUN KİMSƏSİZ MƏZARI

Bu mənim 38 il əvvəl gördüyüm Laçın deyildi. İsveçrənin dağ qəsəbələrindən heç də geri qalmayan, dağ memarlığı üslubunda yüksək səviyyədə tikilmiş bir Laçın gördük.

Yəqin ki, rəhmətlik Süleyman Rüstəm sağ qalsaydı və bu Laçını görsəydi yazardı:

Cənnət görmək istəyən Laçına gəlsin!

Beləcə, varid olduq Laçına. Girişdə gözümə ilk sataşan küçənin adı oldu: "Xosrov bəy Sultanov" küçəsi.

Bu səhəri salanlara eşq olsun ki, Laçın Xosrov bəy Sultanovla başlayır.

Gün o gün olsun ki, Ağdam da Xudu Məmmədov küçəsi ilə başlasın.

Xosrov bəy Sultanovu yəqin ki, tanımayan yoxdur. 1918-ci ildə yaradılan Azərbaycan Demokratik Respublikasının önündə gedən generallardan idi. Qarabağa general-qubernator təyin olunmuşdu. Bəy xəbər tutur ki, ermənilər səhərə yaxın müsəlman məhəllələrinə hücum edib yandıracıqlar. Elə təşkil edir ki, ermənilər hücumu başlayarkən güclü bir müqavimətlə rastlaşırlar və ağır itkilər verib geri çəkirlər.

Generalın qardaşı Sultan bəy Sultanov xalq arasında daha geniş şöhrət qazanır. Onun belə şöhrət qazanmasına səbəb Qarabağa hücum edən Andronikin qoşunlarını darmadağın etməsi, sonadək daşnaklarla ölüm-dirim savaşına girməsi və erməni qoşunlarını Qarabağa buraxmaması olub.

Bax:səh.8-9

GÜRCÜLƏR PORTUQALLAR KİMİ,

portuqallar isə bizim milli komanda kimi bütün Gürcüstan millisinin azarkeşlərini, oynadı. Qələbə münasibətilə gürcüləri və eləcə də özümü təbrik edirəm.

Prezident İlham Əliyev iki qanunda dəyişikliklə bağlı fərman imzaladı

Prezident İlham Əliyev "Dərman vasitələri haqqında" və "Reklam haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə" qanunun tətbiqi və "Dərman vasitələri haqqında" qanunun tətbiq edilməsi barədə" fərmanda dəyişiklik edilməsi haqqında fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, Nazirlər Kabineti "Bioloji fəallığa malik qida əlavələrinin ekspertizadan keçirilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Qərarın təkmilləşdirilməsinə dair zəruri tədbirlər görüb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verməli, "Dərman vasitələri haqqında" və "Reklam haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə" qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir.

"Dərman vasitələri haqqında" qanunun tətbiq edilməsi barədə" fərmanın 2.1-2-ci bəndində ikinci halda "üçüncü" sözü "dördüncü" sözü ilə əvəz edilməlidir.

Bioloji aktiv qida məhsullarına dair tələblər dəyişir

Prezident İlham Əliyev "Dərman vasitələri haqqında" və "Reklam haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Qanunu imzalayıb.

Sənədə əsasən, "Dərman vasitələri haqqında" Qanunda edilən dəyişikliyə görə, bioloji aktiv qida məhsulları - qida rasionunu zənginləşdirmək məqsədilə nəzərdə tutulmuş, qidalandırıcı və fizioloji təsirə malik olan nutriyent və digər bioloji aktiv maddələrin birindən və ya bir neçəsindən ibarət, gündəlik qəbul etmə dozası müəyyənləşdirilmiş və dozlaşdırılmış (kapsul, tablet, ampul, damcı və digər analogi formada) qida məhsuludur. Bioloji aktiv qida məhsulları eyni zamanda, "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olmalıdır. Bioloji aktiv qida məhsullarının reklamında onların dərman vasitəsi olmadığı və müalicəvi xüsusiyyətlərə malik olmadığı haqqında məlumat verilməli, habelə "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq qeydiyyat alınmasını təsdiq edən qeydiyyat nömrəsi göstərilməlidir.

"Reklam haqqında" Qanuna edilən dəyişikliyə əsasən, bioloji aktiv qida məhsullarının reklamında onların dərman vasitəsi olmadığı və müalicəvi xüsusiyyətlərə malik olmadığı haqqında məlumat verilməli, habelə "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq qeydiyyata alınmasını təsdiq edən qeydiyyat nömrəsi göstərilməlidir.

"Ölkəmiz Avropanı qazla təmin etdiyi halda Avropa bankları maliyyələşməni təmin etməyə hazırlıq nümayiş etdirməyiblər"

Ölkəmiz Avropanı qazla təmin etdiyi halda Avropa bankları maliyyələşməni təmin etməyə hazırlıq nümayiş etdirməyiblər, lakin Asiya İnkişaf Bankı bunu edib.

Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 27-də Asiya İnkişaf Bankının prezidenti Masat-suqu Asakavanı qəbul edərkən bildirib.

"Dövlətimizin başçısı xüsusilə Azərbaycan təbii qazının nəql edilməsi layihələrinə Avropa maliyyə institutları tərəfindən bəzi maliyyə gecikmələrinin olduğu zaman bu məsələdə Asiya İnkişaf Bankının birmənalı dəstəyini yüksək qiymətləndirdi. Azərbaycan Prezidenti bununla bağlı xatırladı ki, əvvəllər də dediyi kimi, ölkəmiz Avropanı qazla təmin etdiyi halda Avropa bankları maliyyələşməni təmin etməyə hazırlıq nümayiş etdirməyiblər, lakin Asiya İnkişaf Bankı bunu edib", - deyərək dövlətimizin başçısı qeyd edib.

Hikmət Hacıyevdən Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyinə xəbərdarlıq

Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibinin bu açıqlaması əvvəlki və indiki Ermənistan siyasi-hərbi rəhbərliyinin məğlubiyətini ört-basdır etmək, günahı başqasının üzərinə yıxmaq və özünə bəraət qazanmaq cəhdindən başqa bir şey deyildir.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Qarabağın Rusiya tərəfindən Azərbaycana verildiyini iddia etmişdir. Bu revanşizmin təzahürüdür, yoxsa bunu necə şərh edə-

diniz" sualına cavab verərək bildirib.

O qeyd edib ki, Azərbaycan Ordusu döyüş meydanında öz sözünü deyərək, şəhid verərək Ermənistan ordusunu 44 günlük Vətən müharibəsində məğlub etmiş, mütləq hərbi qələbə qazanmış, Ermənistanın 30 il davam edən hərbi işğalına son qoymuş və Ermənistanı kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur edib:

"Ermənistan rəhbərliyi ordu sıralarında 10 min nəfərdən artıq fərarinin olduğunu özü etiraf etmişdir. 2023-cü ilin senyabrında həyata keçirilmiş anti-terror əməliyyatı nəticəsində 23 saatdan az bir müddətdə Azərbaycan

ərazisində qeyri-qanuni qalmaqda davam edən Ermənistan ordusunun qalıqları tərkisilah edilmiş və Qarabağ tam azad edilmişdir. Ümumən Ermənistan ordusunun 5 milyard ABŞ dollarından artıq dəyəri olan silah və sur-

satı məhv edilmiş və ya qənimət götürülmüşdür.

Həm 44 günlük Vətən müharibəsi, həm də anti-terror əməliyyatı bir çox dünya ölkələrinin hərbi akademiya-larında unikal hərbi əməliyyatlar olaraq öyrənilir.

Təəssüflə qeyd etmək istərdik ki, bu kimi açıqlamalar Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyinin təfəkküründə hələ də revanşizm xülyalarının qalmasını təzahürüdür. Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyində olan şəxslərə tarixi səhvləri yenidən təkrarlamamaq üçün revizionizm və revanşizm xülyalarından tamamilə əl çəkməyi, militarizasiya siyasətinə son qoymağı tövsiyə edirik".

DSX və DTX birgə əməliyyat keçirdi:

Saxlanılanlar var

Dövlət Sərhəd Xidməti və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin birgə keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində Xəzər dənizindən dövlət sərhədini pozmaqla Azərbaycan Respublikası ərazisinə külli miqdarda narkotik vasitəni keçirməyə cəhd göstərən mütəşəkkil qaçaqmalçı qrupun üzvləri saxlanılıb.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzi məlumat yayıb.

İyun ayının 25-də saat 00:17-də Sahil Mühafizəsinin Baş Komanda Nəzarət Mərkəzi tərəfindən Xəzər dənizinin Xızı rayonu ərazisində sahiləndən 500 metr məsafədə Şorabad qəsəbəsi istiqamətində sürətlə hərəkət edən 2 ədəd naməlum üzmə vasitəsi müşahidə edilib.

Aşkarlanmış hədəflərin saxlanılması məqsədi ilə dövlət sərhədinin mühafizəsində olan sərhəd gözetçi gəmisini tərəfindən təqibetmə əməliyyatına başlanılıb, sahil nəzarəti bölmələri aidiyyəti üzrə məlumatlandırılıb və sahil xəttinin qapadılması üzrə

təxirəsalınmaz tədbirlər görüldü. Sahil Mühafizəsinin sərhəd gözetçi gəmiləri, o cümlədən sahil nəzarəti bölmələri tərəfindən Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub hissəsinin şimal istiqamətində keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri və uzun sürən təqiblər nəticəsində saat 02:48-də sərhədcilərin qanuni tələbinə tabeəsizlik göstərərək narkotik vasitələri dənizə atıb ərazidən uzaqlaşmağa cəhd edən sərhəd pozucularının saxlanılması məqsədi ilə "Dövlət sərhədi haqqında" Azərbaycan Respublikası

Qanununun tələblərinə uyğun olaraq silah tətbiq edilib.

Nəticədə layner tipli itisüzlü üzmə vasitələrindən biri 2 nəfər heyət üzvü ilə birlikdə, ikinci üzmə vasitəsinin isə heyət üzvlərindən biri saxlanılısa da digəri itkin düşüb. Gəmi heyəti tərəfindən yaralı sərhəd pozucularına ilkin tibbi yardım göstərildikdən sonra ixtisaslaşmış tibb müəssisəsinə təxliyə ediliblər.

Araşdırma zamanı saxlanılan şəxslərin İran İslam Respublikası vətəndaşları Güllüstan əyalətinin Bender-Türkmen şəhər sakinləri 1984-cü il təvəllüdü Behman

Qasim, 1983-cü il təvəllüdü Nuri Nurməmməd Bəhramxalid, 1984-cü il təvəllüdü Rəhim Ounek Anna olduqları, dövlət sərhədini narkotik vasitələri qeyri-qanuni yolla ölkə ərazisinə keçirmək məqsədi ilə pozduqları müəyyən edilib.

Davam edən əməliyyat tədbirləri nəticəsində İran İslam Respublikasının mütəşəkkil qaçaqmalçı qrupunu qarşılamaq niyyəti ilə həmin əraziyə dənizin sahilinə gəlmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 1982-ci il təvəllüdü Əliyev Elxan Nadir oğlu və 1976-cı il təvəllüdü Məmmədova Esmira Gülağa qızı saxlanılıb.

Hazırda Dövlət Sərhəd Xidməti Sahil Mühafizəsinin sərhəd gözetçi gəmiləri və dalğıcılar tərəfindən digər itkin düşmüş sərhəd pozucusu İran İslam Respublikası vətəndaşı 1985-ci il təvəllüdü Həmid Vəkilinin və dənizə atılmış digər maddi sübutların axtarışı həyata keçirilib.

Fakt üzrə Baş Prokurorluqla birgə əməliyyat-istintaq və axtarış tədbirləri davam etdirilib.

Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş daha 20 nəfərin şəxsiyyəti müəyyən edildi

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasında (Dövlət Komissiyası) təmsil olunan Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Hərbi-tibb baş idarəsi, Səhiyyə Nazirliyinin Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyi, Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA), AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun mütəxəssis heyəti tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş daha 20 nəfərin şəxsiyyəti müəyyən olunub.

Bu barədə Adalet.az-a Dövlət Komissiyasından məlumat verilib. Eyniləşdirmənin nəticələri ilə bağlı

həyata keçirilir. Dəfn mərasimləri barədə ictimaiyyətə əlavə məlumat verilməyəcək.

Ermənistanın imtina etdiyi Qarabağı

Kreml niyə unuda bilmir?

Ötən gün Azərbaycan ordu gününü bayram etdiyi dağdaşlarda Ermənistanı sanki ağır-acı çəkirdi. Bu ağır-acı isə Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan dilə gətirdi: "Rusiya gəldi, Dağlıq Qarabağı əlimizdən aldı, Azərbaycana qayıtdı, sonra da geri qayıtdı, bütün realıq budur. Mən hesab edirəm ki, Rusiya Dağlıq Qarabağı alıb".

"Günahların" hamısını Rusiyada gören Qriqoryan cavabsız qalmayacağına "cavab atəşi"nin olacağına da fərqləndirdi.

Çünki TŞ-n katibi də bildirdi ki, 2022-ci ilin 11 noyabrında qondarma "art-sax"ın qondarma prezidenti Arayik Arutyunyan açıqlama verərək Qarabağda uduzmaqlarının əsas səbəbini söyləmişdi: "Hadırdan 1500 erməni hərbiçisi bir neçə kəşfiyyat-diversiya qrupunun qarşısından qaçdı. Geri dönməyə və döyüşməyə razı salmağa çalışdım. Satqınlar Qarabağdan qaçan, cəbhəyə getməmək üçün Yerevanda gizlənen həmin kişilərdir".

Təbii ki, Qriqoryan Qarabağda 44 gündə də, 44 günlük savaştan sonrakı dövərdə də nələ baş verdiyini hamıdan daha dəqiq bilir. Amma Rusiyalı hədəf götürməklə, onları günahlandırmaqla məqsədləri var.

Axi, Qriqoryan onu da bilir ki, bundan əvvəl də ermənilər Rusiyalı günahlandırmış, Rusiya Prezidenti Vladimir Putininlərini susturmuşdu. Putin bəyan etmişdi ki, Qarabağdan imtina eden Rusiya deyil: "Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıyan Ermənistanı və erməni tərəfdaşları belə bir qərarın qəbulu ilə bağlı Rusiya tərəfinə xüsusi məlumat verməyiblər".

Putinin bu açıqlamasından sonra gərək idi ermənilər susaydı, amma susmadılar.

Susmasının da səbəbi isə Kremldən onları qınamaq əvəzinə onlara

ümid verməyə çalışdılar. Məsələn o arada Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın "Moskva Bakının Qarabağa qayıdan ermənilərə zəmanətə bağlı bəyanatlarını alqışlayır" deməsi elə ermənilərə qucaq açması demək idi.

Odur ki, özlərinə "sülh" yolu seçmək istəyən Ermənistan rəsmisi atmacasını 2-ci dəfə ortaya qoydu.

Yenə də Zaxarova "nəinki yaşıl işıqları, eyni zamanda bütün çil-çıraqları yandırdı: TŞ katibinə Zaxarovadan gələn cavab isə sanki bir erməninin cavabıdır. Zaxarova cavabında deyib ki, Armen Qriqoryan öz əraziləri (!) uğrunda savaşan və canlarını verən erməniləri aşığılıyıb. Ermənilər bildirdilər ki, niyə döyüşə gedirlər, nə üçün öz rifahlarını qurban verirlər, arvadlarını, uşaqlarını dullağa, yetimliyə məhkum edirlər. Onların xatirəsinə necə xəyənət etmək olar?"

Bu cavab əslində Qriqoryana cavab kimi də deyil, Azərbaycana qarşı hörmətsizlik idi. Əvvəla Qarabağ Ermənistan "öz əraziləri" deyil. İkincisi isə orada vuruşanlarda işğalçılardır. İşğalçılar işğalçılıq əməlinə rəvac verməyədiyə nə canları qurban olardı, nə arvadları dul, nə də uşaqları yetim qa-

lardı. Rusiya Dövlət Dumasının MDB işləri üzrə komitə sədrinin birinci müavini Konstantin Zatulində Qriqoryanın fikirlərinə etinasız qalmayıb: "Cənab Qriqoryan Nikol Paşinyandan da böyük rusofobdur və bir sıra hallarda o, şefinin ağına gələni öz dilində proqnozlaşdırır və ya ictimallaşdırır. Bu kontekstdə söhbət açıq-aşkar yalanlardan gəlir. O, Rusiyanın Qarabağdakı sülhmə-

ramlı missiyasını çətin vəziyyətə saldı, görünür, bu, onun Qərblə yeni dostluğunun şərti idi, çünki Qərbin Qarabağda Rusiya sülhməramlılarına ehtiyacı yoxdur. Gümürdə Rusiya bazasının olması, görünür, növbəti suallardır və bunu cənab Paşinyanın tərəfdarları və özü heç bir halda gizlətmir".

Bütün bu məqamlardan xəbər verir ki, Ermənistan Qarabağı unudmağa çalışsa da, Kreml Qarabağı unuda bilmir.

P.S. Bilirsiniz, Ermənistan rəsmiləri ilə Rusiya rəsmilərinin qarşılıqlı ittihamları nəyi xatırladır. Təsəvvür edin ki, iki sevgili ayrılıb. Amma ürəkləri hələ də bir-birində qalıb. Onlar bu ayrılığı salanı araşdırmaq istəyir, bir-birini suçlayır, qarşdakını ittihamlarla təslim edib ağışuna almağa çalışır.

Hələlik isə nə Oğlan(Rusiya) təslim olmur, nə qız(Ermənistan) hər ikisi bərk "qırılıb" və "ağışu almaq" məsələsi deyəsən yaxın bir müddətə həllini tapmayacaq. Amma məhəbbət elə əvvəlki məhəbbətdir ki, durub.

Əntiqə Aslan

Səxavət Məmməd

Cənubi Qafqaz əsas poliqlonlardan biri olacaq

Ermənistanla Azərbaycan arasındakı atəşkəsin pozulması hallarının təsadüfi olduğu inandırıcı deyil. Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan açıqlamasında bildirir ki, atəş açmaq əmrini o verməyib. Azərbaycan mediası, bəzi politoloqlar və ekspertlər isə Paşinyanın yazıq, çarəsiz portretini çəkməklə məşğuldur. Kimi dindirirsən, bildirir ki, Ermənistan ordusunun içində "5-ci kolon" var. Nə edək, Ermənistan ordusu ilə Ermənistan siyasi hakimiyyətini bir-birindən ayıraq? Lap deyək ki, Paşinyan Ermənistan ordusundakı "5-ci kolon"la mübarizə apara bilmir, bu, Azərbaycanın problemi deyil. Bunu Azərbaycan cəmiyyətinə o qədər yedirdiblər ki, hər atəşkəs pozulanda insanlar "5-ci kolon"u ittiham edir.

Naçıvan və Kəlbəcər istiqamətində atəşkəs pozulub. Paşinyan təklif edir ki, ikitərəfli mexanizm yaradılsın. Paşinyan atəş əmrini vermədiyini deyir, Ermənistan Müdafiə Nazirliyi isə Azərbaycan tərəfinin atəşkəsin pozulması barədə məlumatını yalan adlandırır. Eyni anda isə atəşkəsin pozulma hallarının araşdırılması təklifi edilir. Gəl, baş çıxar

Lap deyək ki, Ermənistan ordusunda "5-ci kolon" var, Paşinyan onları müəyyən etmək istəyir. O zaman belə bir sual yaranır, Naçıvan və Kəlbəcər istiqamətindəki bölmələrdən kimlər həbs edildi, yaxud hansı bölmələrin yeri dəyişdirildi? Heç nə baş vermədi. Əvvəldə Avropa Birliyindən dərhal reaksiya gəldi: "Ermənistan-Azərbaycan sərhədində gərginliyi azaltmaq və atəşkəs pozuntularını aradan qaldırmaq üçün ikitərəfli mexanizm yaradılması təklifi alqışlanmalıdır".

2022-ci ilin 12-14 sentyabr tarixlərində Ermənistan-Azərbaycan sərhədində silahlı qüvvələri arasında baş vermiş silahlı toqquşma baş verəndən sonra Avropa Birliyi mülahidəçiləri Ermənistanla gəndərdi. Elə o vaxt Avropa Birliyi təzyiqləndirdi ki, Azərbaycan tərəfdə də onlar yerləşsin.

Məsələ ondadır ki, rəsmi Bakı bununla razılaşmadı. Düşünürəm ki, hazırda baş verənlər eyni prosesin davamıdır. Tələdir!

Ermənistan tərəfi çalışır ki, ikitərəfli mexanizm yaradılsın və ora Avropa Birliyindən də nümayəndə daxil olsun. Azərbaycanda Avropa Birliyi adını eşidən bəzilərinin dərhal gözləri parıldayır, özlərini ortaya atıb, bu məsələni müsbət bir hadisə kimi təqdim edirlər.

Ermənistan silahlandırılır, özü də hücum silahları ilə. Məlum silahlarla ("Ceasar" özüyəriyən haubitsası) Ermənistanı elə Avropa Birliyinin ən aparıcı dövlətlərindən biri olan Fransa təmin edir. Regionda gərginliyin yaranmasının səbəbi o tərəfdən, bu tərəfdən əsgərlərin havaya 3-5 güllə atması deyil. Regionda gərginliyin yaranmasının səbəbi sülhün əldə olunmasını istəməyən qüvvələrdir.

Bu qüvvələr arasında rahatlıqla Fransa, Rusiya və İrannın adını çəkə bilərik. Bir çoxları bu məsələdə Türkiyə faktorunu önə çəkməyə çalışır. Bir şeyi anlamaq lazımdır ki, Türkiyə təkbaşına bu regionda heç nəyi həll edə bilməz.

Bir anlıq düşünək, kommunikasiyalar açılır, ölkələr arasında sülh əldə olunur, dünənə qədər düşmən olan xalqların başı sabah ticarətə qarışır, regiona kim, necə təsir edəcək?

Bundan əlavə, bütün dünya sürətlə silahlanmaya gedir. Elə Ermənistan da. Bu silahlanma dövlətlərin müdafiə qabiliyyətini artırmaqdan daha çox müharibəyə hazırlıq prosesi kimi qiymətləndirilir. Belə olan təqdirdə, sülhdən danışmaq nə qədər realdır, bilmirəm.

Azərbaycan təcili olaraq Ermənistanla təsir mexanizmi tapmalıdır. Anti-terror əməliyyatından əvvəl Azərbaycan tərəfi Ermənistanı masaya gətirmək üçün hansısa hərbi əməliyyat keçirib, buna nail olurdu. İndiki məqamda Azərbaycanın əlində belə bir imkan da yoxdur. Ona görə də, ən sərt bəyanat belə Ermənistanı silahlanmadan və sülh danışıqlarından yayınmaqdan çəkəndirməyəcək. Ona görə də təsir mexanizmi tapmalı və icra olunmalıdır.

Misal üçün "Ceasar" özüyəriyən haubitsası Ermənistan ərazisinə daxil olarkən, yaxud daxil olmamış sıradan çıxarıla da bilər. Digər 4 kəndin qaytarılması üçün Ermənistanla konkret vaxt verilib və bunun üçün addımlar atıla bilər.

Azərbaycan tərəfi təkca silah almaqla işini bitmiş hesab etməməlidir. Ordudakı problemləri, neqativləri aradan qaldırmaq üçün də addımlar atmalıdır. Kadrların qorunub-saxlanması, maaşların artırılması, cəlbədiçiliyin təmin edilməsi yönündə ciddi işlərin görülməsinə ehtiyac var.

Əgər dünyada böyük bir müharibə olacaqsə, Cənubi Qafqaz əsas poliqlonlardan biri olacaq.

Əntiqə Rəşid

Kərkiyə görə ermənilər təxribata əl atacaq - TƏHLİL

Xəbər verdiyimiz kimi erməni mediası hazırda Ermənistan hökumətinin Kərkiyəni tezliklə geri qaytarmağa hazırlaşmasından yazır, "Tiqranaşen" üçün SOS siqnalı çalır.

Əslində 1990-cı ildə Azərbaycanın işğal olunan Kərki kəndinin geri qaytarılması ilə bağlı məlumatlar tez-tez səsləndirilir. Delimitasiya prosesi çərçivəsində Azərbaycanın Ermənistanın işğalı altında olan 4 eksklav kəndinin- Yuxarı Əskipara, Sofulu, Barxudarlı və Kərkinin azad edilməsi məsələsi də həll olunacağı xəbərləri erməniləri heyəcanlandıran məlumatlar arasındadır.

Bəlkə də elə bu səbəbdəndir ki, son günlər Azərbaycan - Ermənistan sərhədində - Naçıvan ərazisində ardıcıl atəş səsleri eşidildi, ermənilər təxribata cəhd etdi. Bununlar Ermənistan qarşı tərəfdə guya çaşqınlıq yaratmaq, Fransanın ard-arda verdiyi silahlardan ilhamlanaraq müharibəyə cəhd etmək kimi bir şou

ortaya qoydu. Hətta bu ilin əvvəlində Ermənistan ordusu yaranmasının 32-ci ildönümünü ilə bağlı ABŞ-ın Ermənistanı sənədləndirən bəyanatında "Ermənistan Silahlı Qüvvələri ilə güclü və

artan qarşılıqlı əməkdaşlığımızı yüksək qiymətləndiririk" deməsi erməniləri heyli cəsarətləndirmişdi. Hazırda erməni ictimaiyyəti bərk rahatdır. Qazax rayonunun 30 il işğal altında olan Bağanis Ayırım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılı kəndləri rəsmən Azərbaycana geri qaytarıldıqdan sonra Kərkinin də geri qaytarılacağına əmin olan ermənilər

təxribatlar törətməklə dövlətlər arasında gedən delimitasiya və demarkasiya prosesini ləngitməyə çalışır. Təbii ki, Qərbbə sülh yaradacağı ilə bağlı söz verən Ermənistan baş naziri N.Paşinyan sər-

həm də ordunun hələdə özü-nə gəlmədiyinə bir işarə vurub. Amma Ermənistanın daha güclü qüvvələr var ki, dövlətin söz verdiyi və əməl etdiyi prosesə əngəllər törətməyə çalışır. Məhz bu qüvvələr keşis Baqratı meydana buraxmış, insanları ixtişaşlar törətməyə həvəsləndirmiş, ordunun müəyyən hissəsini elə alaraq təxribat törətməyə nail olurlar. Kərki kəndinin Azərbaycana təhvil verilməsi prosesləri zamanı da ermənilərin təxribatlar törədecəyi şübhəsizdir.

Qeyd edək ki, Ermənistan hökuməti Qarabağdan köçən ermənilərin sərhəd ərazilərində yerləşdirilməsi üçün mənzil proqramlarının siyahısının təsdiqi və maliyyələşdirilməsi barədə qərar qəbul edilib. Təsdiq edilmiş kənd və qəsəbələr siyahısında olmayan yeganə kənd Kərkiyədir. Bu fakt ermənilərdə ciddi narahatçılığa səbəb olub.

Paşinyan bu fikirləri ilə

həm də ordunun hələdə özü-nə gəlmədiyinə bir işarə vurub.

Amma Ermənistanın daha güclü qüvvələr var ki, dövlətin söz verdiyi və əməl etdiyi prosesə əngəllər törətməyə çalışır. Məhz bu qüvvələr keşis Baqratı meydana buraxmış, insanları ixtişaşlar törətməyə həvəsləndirmiş, ordunun müəyyən hissəsini elə alaraq təxribat törətməyə nail olurlar. Kərki kəndinin Azərbaycana təhvil verilməsi prosesləri zamanı da ermənilərin təxribatlar törədecəyi şübhəsizdir.

Qeyd edək ki, Ermənistan hökuməti Qarabağdan köçən ermənilərin sərhəd ərazilərində yerləşdirilməsi üçün mənzil proqramlarının siyahısının təsdiqi və maliyyələşdirilməsi barədə qərar qəbul edilib. Təsdiq edilmiş kənd və qəsəbələr siyahısında olmayan yeganə kənd Kərkiyədir. Bu fakt ermənilərdə ciddi narahatçılığa səbəb olub.

Paşinyan bu fikirləri ilə

Rüstəm Hacıyev

Putinin «sülh təklifi»...

Yoxsa, daha çox müharibəyə davam təklifi...

Rusiya liderinin beynəlxalq əlaqələr üzrə köməkçisi Yuri Uşakov, "Primakov gündəliyi" 10-cu forumunu iştirakçılara prezident Vladimir Putinin müraciətini təqdim edib. Rusiya liderinin fikrincə, Moskvanın təqdim etdiyi təşəbbüs Ukraynada müharibənin dayandırılması üçün irəli sürülən ən optimal variantdır.

"Hesab edirəm ki, bizim təşəbbüsümüzü tam dərk etməyən bir çox qərb siyasətçilərindən fərqli olaraq, forum iştirakçıları məsələyə diqqətlə yanaşacaq, münafişinin real olaraq dayandırılmasını və diplomatik çərcivəyə gətirilməsi təşəbbüsünü bəyənəcəklər" - deyir Putinin köməkçisi bildirib.

Bəs görəsən Rusiya prezidentinin çox təriflənən "sülh" təklifi nədən ibarətdir?.. "Moskva iki şərtlə atəşi dayandıra bilər. Ukrayna hərbi qüvvələrini Xerson və Zaporıje vilayətlərindən və Luqansk və Donetsk "xalq respublikalarından" çıxarmalıdır. Rəsmi Kiyev, eyni zamanda NATO-ya girməyəcəyini bəyan etməlidir."

Putinin irəli sürdüyü təklif, faktiki olaraq Ukraynanın təslim olması, üstəlik də, beynəlxalq səviyyədə tanınan, hazırda işğal olunmuş ərazilərdən rəsmi olaraq əl çəkilməsi deməkdir. Bir maraqlı məqam isə, Rusiya prezidentini Krimin adının bu "təkliflə" əlavə etməsidir.

Daha maraqlısı odur ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin irəli sürdüyü "sülh təklifində", işğal etdiyi əraziləri Rusiyanın regionları adlandırmışdır: "Sülh danışıqları o vaxt mümkün olar ki, Kiyev qoşunlarını RF-si regionlarından(..?) (əslində Ukraynanın Xerson və Zaoarıje Donetsk və Luqansk vilayətlərindən) çıxarsın və rəsmi olaraq NATO-dan imtina etsin". Putin, üstəlik Kiyev və Qərbi də təhdid edərək bəyan edib ki, münafişinin uzanmasında ABŞ başda olmaqla Qərb dövlətləri bir başa məsuliyyət daşıyırlar.

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov, Rusiya liderinin "sülh" təklifini "ən real çıxış yolu" olduğunu bəyan edib: "Ciddi siyasətçilər diplomatik səviyyələrini işə salaraq məsələyə real yanaşmalıdırlar, barmaqlarını sümürərək illüziyalara qapılmamalıdırlar". Yəni Rusiyanın işğal etdiyi Ukrayna ərazilərini real olaraq Rusiya əraziləri kimi tanımalıdırlar (..?)

Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski, Putinin bu təklifini ultimatum kimi qiymətləndirib: "Bu təklif real sülh təklifi kimi qiymətləndirilə bilməz". Almaniyə kansleri Olaf Şolts və İtaliyanın baş naziri Corciya Meloni də, Putinin "sülh" təşəbbüsünü rədd etdiklərini bəyan ediblər.

Reallıqda isə görünən odur ki, münafişinin sülh yolu ilə həll olunmasında nə tərəflər-Rusiya və Ukrayna, nə də müharibənin guya iştirakçısı olmadıqlarını bəyan edən, əslində isə birbaşa iştirakçısı olan ABŞ və Qərb maraqlı deyillər...

Sonu görünməyən müharibə isə davam etməkdədir...

Şolts: "Rusiya dialoqdan qaçır"

Almaniyanın kansleri Olaf Şolts bunda çıxışı zamanı bəyan edib ki, Rusiya Ukrayna ilə silahlı münaqişənin dayandırılması ilə bağlı dialoqdan imtina edir.

"Rusiya sülh istəmir, Ukrayna isə istəyir" - deyir kansler bildirib. Əslində Rusiya-Ukrayna müharibəsi elə bir dolaşq dala-na dirənib ki, kimin nə istədiyini məlum deyil. Hər iki tərəf və münafişinin əsas katalizatorları- ABŞ və Qərb, saysız-hesabsız bəyənətlərində münafişinin sülh yolu ilə həllinə çağırışlar edirlər. Görünən odur ki, bunlar yalnız quru sözlərdən ibarətdir. Çünki, istər münafişə tərəfləri, istərsə də, kənardan "çömçə bulayanlar" danışıqlar masasına oturmaq üçün elə qəbul edil-məz şərtlər irəli sürürlər ki, sanki açıq-aydın "biz müharibənin sonlandırılmasını istəmirik" - deyirlər. Rusiyanın ölkə başçısı Vladimir Putin atəşin dayandırılması üçün iki şərt irəli sürür - işğal etdikləri Ukraynanın Xerson, Zaporıje, Donetsk və Luqansk vilayətlərini Rusiyanın əraziləri kimi tanımasını və Ukraynanın NATO-ya girməyəcəyi ilə bağlı rəsmi bəyənət vermə-sini istəyir. Gördüyünüz kimi, Rusiya lideri işğal etdikləri Kri-mın adını belə çəkmir. Ukrayna tərəfi isə, yalnız rus hərbi bir-ləşmələrinin, Krimda daxil olmaqla işğal etdikləri ərazilərdən çıxılmasını şərtləri yerinə yetirildikdən sonra danışıqlar masası-na otura biləcəklərini bəyan edir. İndiki halda hər iki tərəfin irə-li sürdükləri şərtlərinin qəbul edilməyəcəyi gün kimi aydındır. Əslində heç Ukraynanın "himayədarları"- ABŞ və Qərb də mü-haribənin bitməsini istəmir. Vaşinqtonun məqsədi heç də Ukraynanı müdafiə etmək deyil, çünki nə Ukrayna, nə də ukray-na xalqının gələcək taleyi onları o üdərdi maraqlandırmır. ABŞ-in əsas məqsədi Rusiyanı çökdürüb məhv etməkdir. Ötən iki il göstərir ki, Rusiya da çökənə oxşamır. Yəni müharibənin sonsuzluğa qədər uzanacağı daha aydın müşahidə olunur...

Rüstəm Hacıyev

Qüdsdəki erməni kilsələrindən İsrailə xəyanət: Xristian kilsələrini...

Erməni kilsələri və ya erməni din xadimləri hansı ölkədə varsa, orda mütləq qarışıqlıq, narahatçılıq var. Bu fikir 100 illərdir öz təsdiqini tapa-tapa genişlənir.

Azərbaycanda, Gürcüstanda, Rusiyada, Türkiyədə ermənilərin törətdiyi terror, qətlam, faciə, işğal və s. dediklərimizə misaldır.

Bildiyiniz kimi uzun müddətdir Qüdsdə ermənilərlə yəhudilər arasında toqquşmalar baş verir. Hətta son zamanlar erməni mediası da yazırdı ki, erməni din xadimləri gənclərlə birgə yəhudilərə qarşı "əsl döyüş"ə başlayıb baş verib.

Bəli, Qüdsdə yəhidilərin ermənilərə hücumu vaxtaşırı baş verir. Ermənilərin qədim məhəllədə - "İnek bağı" adlanan "Erməni məhəlləsi"ndə məskunlaşması və özlərini "yerli" sayması, eyni zamanda Qüdsdə kompakt yaşadıqları əraziyə yəhudiləri buraxmaması yəhudiləri həmişə qıcıqlandırır. Ermənilərə yəhudilər arasında nifrət həm də buna görədir.

İndi isə erməni kilsəsi Qüdsdə yerləşən digər xalqlara məxsus kilsələri də ələ alaraq İsrailin vergi orqanlarına qarşı etiraza çıxıblar.

Beləki, Qüdsdəki erməni kilsə xadimləri və müxtəlif xristian kilsələrinin rəhbərləri Qüds Bələdiyyəsinin kilsə əmlaklarına bələdiyyə vergisi (Arnona) tətbiq etmək qərarına qarşı birləşiblər. The Jerusalem Post xəbər verir ki, ba-

zar günü Patriarxlar və Kilsə Başçıları adından yaydıqları birgə bəyənətdə liderlər bələdiyyənin kilsələrlə mülki hakimiyyət arasında əsrlər boyu əldə edilmiş tarixi razılışmalara zidd olduğunu

iddia etdikləri bu addımından dərin narahat olduqlarını bildiriblər.

Məlumatda vurğulanır ki, Patriarx III Teofilos, Yunan Ortodoks Patriarxlığı- Patriarx Nurhan Manuqyan, Erməni Apostol Pravoslav Patriarxlığı- Arxiyepiskop Pierbattista Pizzaballa, Apostol Administratoru, Latın Patriarxlığı- Fr. Françesko Patton, Müqəddəs Torpaqların Mühafizəsi - Arxiyepiskop Anba Antonous, Kopt Pravoslav Patriarxlığı, Qüds - Arxiyepiskop Sverios Malki Murad, Suriya Pravoslav Patriarxlığı - Arxiyepiskop Aba Embakob, Efiopiya Orto-

doks Patriarxlığı-Zepolka-Jo-Jo-Joul riarxat - Arxiyepiskop Mosa El-Hage, Maronit Patriarx Ekssarxı Arxiyepiskop Suheil Dawani, Yerusəlim və Yaxın Şərq Yepiskop Kilsəsi - Yepiskop İbrahim Sani Azar, İordaniya və Müqəddəs Torpaqdakı Yevangelik Lüteran Kilsəsi - Yepiskop Pierre Malki, Suriya Katolik Ekssarxı Patriarxlığı, Georges Dankaye Patriarxlığı, Erməni Katolik Patriarx Ekzarxlığı birgə bəyənət imzalayaraq İsrailin bu çətin və həssas dövrlərində ölkəyə qarışıqlıq salır, hökumətə arxadan zərbə vurmağa çalışır.

P.S. Ermənilərin yaşadığı ölkələrdə məhz müharibə və münaqişə başlayanda təxribatçı əməllər törətməsi ilk dəfədir ki, deyil. Hələ 1914-1915-ci illərdə müharibə mənə-nəsində əziyyət çəkən Osmanlı Türki-yəsinə qarşı da eyni əməlləri törətmişdir. Əvvəlcə belə təxribatçı əməllər, sonra isə terrorçu hücumlar, daha sonra soyqırım hərəkətləri ilə yaşadığı ölkəni gücdən salmağa çalışıblar. Odur ki, Türkiyə o dövrdə ermənilərin bir çoxunu ölkəsindən qovmuşdu.

Əntiqə Rəşid

Ən yüksək əmək haqqı verən ölkənin əhalisi niyə ölkədən qaçır?

ABŞ-in "The CEOWORLD maqazine" biznes jurnalı 2024-cü ilin ən yüksək orta aylıq əmək haqqı verən ölkələrin siyahısını dərc edib.

Adalet.az xəbər verir ki, jurnal 196 ölkənin daxil olduğu reyting cədvəlini hazırlayıb.

"The CEOWORLD" hesabatında 2024-cü ildə ən yüksək orta aylıq əmək haqqı 8 111 dollar olmaqla İsveçrədə verildiyi deyilir.

Lüksemburqda 6 633 dollar, ABŞ-da 6 455 dollar, İslandiyada 6 441 dollar, Norveçdə 5 665 dollar, Danimarkada 5 642 dollar, Kanadada 5 081 dollar, Qrenlandiyada 4 665 dollar, İrlandiyada 4 622 dollar, Hollandiyada 4581 dollar olub.

Qafqaz respublikaları da hesabatda yer alıb. Ermənistan 541 dollar əmək haqqı ilə 92-ci yeri tutub. Gürcüstan 93-cü yer: 534 dollar, Azərbaycan 99-cu yer: 494 dollar.

Rusiya da jurnalın 34-cü yerində bərqərar olub. 2159 dollar.

Yeri gəlmişkən, jurnalın yazdığına görə, maliyyə, sığorta, elektrik enerjisi, mədənçixarma, informasiya texnologiyaları, pərakəndə satış və təhsil ən yüksək məaaşlı işləri təklif edir. Digər tərəfdən, inzibati dəstək, mehmanxana biz-

nesi və tikinti ən aşağı ödənişli sektorlardır: "Lakin, müxtəlif ölkələrdə maaşları müqayisə edərkən inflyasiya faktorunu nəzərə almaq vacibdir. Son illər bir çox ölkələrdə yüksək səviyyədə inflyasiya qeydə alınıb ki, bu da alıcılıq qabiliyyətinə toxuna bilər" - deyir jurnalda qeyd

olunub. Qeyd edək ki, ötən ilin dekabrında investisiya şirkəti olan "Galt & Taggart" növbəti dəfə Qafqaz dövlətləri arasında müqayisələr aparıb, hesabat hazırlamışdı. Hesablamalara görə, həmin hesabat deyilirdi ki, 2023-cü ildə Gürcüstan adambaşına düşən gəlirə görə Cənubi Qafqazda liderlik yolunda-dır.

Analitiklər qeyd edirlər ki, ilin sonuna qədər Gürcüstanda adambaşına düşən ÜDM 8108 dollar, Ermənistanda 7885 dollar, Azərbaycanda isə 7530 dollar təşkil edəcək.

P.S. Xarici iqtisadi yönümlü təşkilat və nəşrlərin Ermənistanı belə "işirtməkdə" məqsədini anlammaq çətin olsa da, amma son 4 ildə "məzlum ermənilərə" dünya ölkələrindən gələn ianə və dilənçi payları bəlkə də bu nəşr və təşkilatları haqlı çıxarır.

Məsələnin bir "əmma"sını da qeyd etmədən ötmək mümkün deyil. Doğrudan da, əgər Ermənistanda əhali yazıldığı kimi "yağ-bal" içərisində yaşayrsa niyə o zaman ölkə getdikcə boşalır. Niyə erməni mediası əhalinin ölkədən baş götürüb qaçdığını həyəcanla bildirir. Erməni mediasının faktlarına diqqət edək: 2023-cü ildə 36 min 512 vətəndaş Ermənistan pasportu ilə ölkəni tərk edib və qayıtmayıb. Son 10 ildə isə bu rəqəm 291 min 327 nəfər təşkil edib. Təkcə 2020-ci ildə ölkəni tərk edənlərin sayı 42 min 786 nəfər olub. Son üç ildə isə turist adı ilə Ermənistanı tərk edən və bir daha geri qayıtmayanların sayı 138 min 24 nəfərdir. Ermənistan müstəqilliyini əldə etdikdən sonrakı 20 il ərzində bir milyon 200 min nəfər ölkə ərazisini tərk edib. Bu, əhalinin 33 faizi deməkdir. Maraqlıdır ki, yaşadığı yeri birdəfəlik tərk edən ermənilər arasında cavanlar və əmək qabiliyyəti olan şəxslər üstünlük təşkil edir.

Hazırda bilmirik xarici jurnal və təşkilatlara inanaq, yoxsa, gözümüz-lə gördüyümüz faktlara...

Əntiqə Aslan

"Fransa təcili olaraq NATO-nu tərk etməlidir"

Niderlandın baş naziri Mark Ryutenin alyansın baş katibi postuna namizadliyinin təsdiq olunması, deyəsən Fransanın "Patriotlar" partiyasının lideri Florian Filipponu bərk əsəbləşdirib.

Fransalı siyasətçi X sosial şəbəkəsində, Fransanı "təcili olaraq bu müharibə təşkilatını" tərk etməyə çağırıb. Filippo xatırladır ki, Ryutte "pandemiya

zamanı vaxt məhdudiyətinin aradan qaldırılmasına qarşı çıxış edən vətəndaşlara əsl patronlarla atəş açmaq əmri vermişdi".

Bundan başaa o, fermerlərin kütləvi iğtişaşlarını qızışdırmaqda genahlandırılıb və dünyada ilk dəfə olaraq ölkə parlamentinin razılığını almadan Ukrayna-ya F-16 qırıcı təyyarələrini göndərib.

Siyasətçinin fikrincə, Fransa təcili

olaraq NATO-nu tərk etməli, öz maraqları və təhlükəsizliyini qorumalıdır.

Xatırladıq ki, 2014-cü ildən NATO-nun baş katibi postunda oturan Yens Stoltenberq, oktyabr ayının 1-dən etibarən vəzifəsini tərk edəcək və alyansa yeni baş katib seçiləcək...

Rüstəm Hacıyev

Deməli, 2023-cü il sentyabrın 6-da ABŞ Konqresinin Tom Lantos İnsan Hüquqları Komissiyasında Azərbaycan əleyhinə dinləmələr təşkil olundu və bəzi Qərb ölkələrində tüğyan edən azərbaycanofobiya yarışında xüsusi canfəşanlıq göstərən Luis Okampo tərəfindən ölkəmizə qarşı bir sıra hədəyənər səsləndirildi.

və qəsəbələrinin xarabalıqları arasında yaşayıblar"- deyə məqalələrində qeyd etmişdilər. Yəqin ki, Tom Lantos İnsan Haqları Komissiyası bu fealiyyətinə görə, erməni lobbisindən "bədi" deyincə "qonarar"aldığı üçün dişində şirə qalıb. Beləki, Tom Lantos İnsan Haqları Komissiyası yenidən dinləmələr keçiriləcəyi haqqında məlumat yayıb. Məlumatda deyilir ki, dinləmələrə Konqres üzvləri Kris Smit və Ceyms P. MakQovern ev sahibliyi edəcək.

Dinləmələr prosesində şahid qismində iştirak edənlərin də ad soyadı mediaya açıqlanıb:
- Geqam Stepanyan , eks və separatçı "art-sax" in keçmiş hüquq müdafiəçisi
- Karniq Kerkonyan , beynəlxalq hüquqşünas

Ermənilər, ABŞ kongresmenləri və Emil Bayramlı:

Azərbaycana növbəti hücum

Bu, bir daha Tom Lantos Komissiyasının riyakarlığını, insan hüquqları mövzusunda istismar edərək onu siyasiləşdirməsini və bir sıra dairələr tərəfindən Azərbaycana qarşı aparılan düşmənçilik kampaniyasında yer almasını göstərir.

Hətta tanınmış israilli siyasi şərhçi və jurnalist, Dona Qrasiya Diplomatika Mərkəzinin təsisçisi və baş direktoru Reyçel Avraham populyar "İsraël Behind the News" qəzetində dərc olunmuş məqaləsində bu kompaniyaya qınadılar: "Holokostdan sağ çıxmış kongresmen Tom Lantosun adını daşıyan İnsan Haqları Komissiyasının təcavüzkar Ermənistanı dəstək verməsi ədalətsizlikdir. Dağlıq Qarabağ xalqının qorunması"ndan danışan Komissiya unutmamalıdır ki, "Dağlıq" (Naqornı) bölgənin adına sovet idarəçiləri tərəfindən əlavə edilmiş rus sözdür, "Qarabağ" isə mənəvi tam aydın olan türk kəlməsidir. Bu, o deməkdir ki, Qarabağın əsl yeri xalq Azərbaycan türkləridir və onların bu torpaqlar üzərində hüquqları BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə yekdilliklə qəbul edilmiş 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələri ilə tanınmış.

Bu isə öz növbəsində o anlama gəlir ki, Birləşmiş Ştatlar da beynəlxalq hüququn normalarına uyğun olaraq müharibə şəraitində olan Qarabağ bölgəsinə Azərbaycanın danılmaz hüququnu tanıyır. Faktiki olaraq Ermənistan beynəlxalq birləşmələrə zidd olaraq Azərbaycanın adicəkilən bölgəsinə 30 il qanunsuz olaraq işğal altında saxlayıb və ərazinin kənardan gələn erməni köçkünlərin həsabatına qeyri-qanuni məskunlaşdırılması ilə məşğul olub. Burada ermənilər sözün əsl mənasında keçmiş Azərbaycan şəhərlərinin

və "artsax"lının əsas hüquqlarının müdafiəsi komitəsinin üzvü

- Keyt Vatters , Crude Accountability qeyri-hökumət təşkilatının həmtəsisçisi və icraçı direktoru

- Emin Bayramlı , azərbaycanlı məhbus Qubad İbadətdin oğlu (ən təəssüf doğurucu məqam)

Qeyd edək ki, Qərbi Azərbaycan İcması hələ ötən il bu "dinləmələrlə" bağlı bəyanat yaymışdı. İcma bəyanatında bu dinləmələr bölgədə gərginliyi qəsdən artıran Ermənistanı, revanşist qüvvələri daha da ruhlandıracağını qeyd etmişdi: "O Ermənistanı ki 30 il ərzində BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini icra etməkdən boyun qaçırdıqdan və nəhayət, Azərbaycan tərəfindən döyüş meydanında məğlub edildikdən sonra indi Tom Lantos Komissiyasının 5-10 nəfərin iştirakı ilə təşkil etdiyi dinləmələrdən, amerikan rep ifaçısı Snop Doqun, işi-gücü ancaq Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı çirkin kampaniya aparmaq olan rasisit zehniyyətli "müstəqil" jurnalist Lindsey Snell kimilərinin tvitlərindən mədət umur.

Tom Lantos Komissiyasını heç vaxt Ermənistan işğalının ağır fəsadları, etnik təmizləmə, Azərbaycan xalqının iztirabları, o cümlədən Ermənistandan deportasiya olunmuş azərbaycanlıların taleyi maraqlandırmamışdır. Əgər bu Komissiya qərəzsiz olsaydı və məsələlərə dini təəssübkeşlik prizmasından yanaşmasaydı, onda belə dinləmələri qərbi azərbaycanlıların Ermənistanı öz dədə-baba yurdlarına qayıdışı ilə bağlı təşkil etməliyd.

Əntiqə Rəşid

Gürcüstan yenə

din qardaşını seçdi: Turizm də

Ermənistan və Gürcüstan turizm sahəsində əməkdaşlığı dərinləşdirmək üçün işçi qrup yaradacaq.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan təşkilatının rəhbəri Mexak Apresyan jurnalistlərə bildirdi.

Məlumatla görə, Ermənistan Turizm Federasiyası və Gürcüstan Turizm Assosiasiyası Yerevanda bu barədə razılığa gəliblər.

İşçi qrupuna dövlət və özəl sektordan olan nümayəndələr daxil olacaq, onlar tezliklə sər-

həddə ilk iclaslarını keçirəcək və oradakı problemləri müzakirə edəcəklər.

P.S. Məlumdur ki, Gürcüstan ən böyük turist axını Azərbaycandan gedir. Amma Gürcüstan işçi qrupunu Ermənistanla yaradır. Məsələn bu ilin yanvar-may aylarında xarici ölkələrə gedən Azərbaycan vətəndaşlarının ümumi sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 27,5 % artaraq 808,1 min nəfər olub. Məlumatla görə, İrana gedən Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 39,4 %, Türkiyəyə gələnlərin sayı 27,1 %, Gürcüstan gələnlərin sayı 21,3 %, Rusiyaya gələnlərin sayı 14,9 % artıb. Azərbaycan vətəndaşlarının 38,9 %-i Türkiyəyə, 21,9 %-i Rusiyaya, 8,9 %-i Gürcüstan, 8,6 %-i İrana, 21,7 %-i digər ölkələrə səfər edib. Gələnlərin 67,3 %-ni kişilər, 32,7 %-ni qadınlar təşkil edib. Amma Gürcüstan...

Ə. Aslan

Vüqar Abbasov,
Avropa Xəbər Agentliyinin jurnalisti

İlk Demokratik Respublika...

Avropa Xəbər Agentliyində (European News Agency) Azərbaycan Demokratik Respublikasına həsr olunmuş yazımı dilimizdə "Ədalət" in oxucularına təqdim edirəm.

Bu yazımda oxucuları 106 il öncəyə aparmağa çalışacam. Şübhə etmirəm ki, bu yazıda oxuyacağınız bir çoxunuzun təəccübünə səbəb ola bilər. İnsan haqları, demokratiya, təhsil və.s. deyəndə ağılımıza ilk olaraq Qərb ölkələri gəlir və bu da anlaşlandır. Yəqin çoxları bilmir ki, məsələn, qadınlara seçki hüququ hətta bir çox Qərb dövlətlərindən öncə bir qədər sonra sözünü edəcəyim Şərqi ölkəsində verilib. Yəqin bir çoxları bilmir ki, Şərqi ilk dəfə sözünü edəcəyim ölkədə dünyəvi dövlət; dinin dövlətdən ayrı olduğu, bütün dinlərə, millətlərə eyni hüququ verən dövlət yaradılıb...

... İyirminci əsrin əvvəllərində Rusiya çaxnaşdı. Rusiya ərazisində yaşayan xalqların bir çoxu yaranmış vəziyyətdən istifadə edərək öz müstəqil dövlətlərini qurmaq, Rusiyanın işğalından azad olmaq istəyirdi. Bu sıraya Qafqaz xalqları da daxil idi. Qafqaz Seymində birləşmiş azərbaycanlılar, ermənilər və gürcülər öz dövlətlərini qurmağa qərar verdilər və 1918 - ci ildə buna nail oldular. Qafqazda üç Respublika yaradıldı, Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstan. Bu yazımda sizə 1918-1920 - ci illərdə mövcud olmuş Azərbaycan Demokratik Respublikasından (qısa adı ADR) bəhs edəcəm. Çünki ADR bütün Türk və müsəlman dünyasında ilk dünyəvi demokratik və parlamentli respublika idi. Mövcud olduğu iki il müddətində ADR o qədər işlər gördü ki, onu bir yazıya sığdırmaq mümkün deyil. 1918-ci il may ayının 27-də artıq keçmiş Zaqafqaziya Seyminin müsəlman fraksiyası yaranmış siyasi vəziyyəti müzakirə etmək üçün fəvqəladə iclas çağırdı. Uzun sürən müzakirələrdən sonra Müvəqqəti Milli Şura yaratmaq qərarı alındı. Müvəqqəti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Milli Şurasının sədri vəzifəsinə Məhəmməd Əmin Rəsulzadə (Müsavat Partiyasının sədri), İcra Komitəsinin sədri vəzifəsinə isə Fətəli xan Xoyski (bitərəf) seçildi. Müvəqqəti Milli Şura üzvləri tək Azərbaycan deyil, həmçinin digər Qafqaz xalqlarının, müstəqillik əldə etməsində israrlı idilər. Şəxsi fikrim də bundan ibarətdir ki, Milli Şura üzvləri bu qərarı verərkən Qafqazda yaradılacaq üç dövlətin bir daha Rusiyanın, digər dövlətin işğalına düşməmək üçün bir-birinə dəstək verəcəyinə ümid ediblər.

Azərbaycan öz müstəqilliyini 28 may 1918 - ci ildə elan etdi. Ərazisi 113,9 min kv. km olan respublikanın ilk paytaxtı Gəncə şəhəri oldu. Çünki həmin vaxt hazırkı paytaxt, Bakı və digər bir çox ərazi erməni-rus bolşevik qüvvələrinin əlində idi (Bakı Xalq Komissarları Sovetində azərbaycanlılar azlıq təşkil edirdilər və onlar Rusiya meyilli idilər). 4 iyun tarixində ADR ilə Osmanlı dövləti arasında sülh müqaviləsi imzalandı və bu müqavilə əsasən Osmanlıın müdafiə naziri Ənvər Paşanın qardaşı Nuru Paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycanın köməyinə gəldi. Qısaca olaraq qeyd edim ki, Bakı 15 sentyabr 1918 - ci ildə işğalçı qüvvələrdən tam azad edildikdən sonra paytaxt Bakıya köçürüldü. Bütün bunları qısa yazdım, çünki, qeyd etdiyim kimi, iki il mövcud olmuş bu dövlətin tarixini bir məqaləyə sığdırmaq olmaz. Odu ki, bəzi faktları bilərəkdən yazmağa qərar verdim.

ADR 18 may 1918 - ci ildən, 28 aprel 2020 - ci ilə qədər mövcud oldu. Həmin tarixdən sonra Rusiya, bu dəfə isə Sovet Rusiyası Azərbaycanı və həmçinin digər

Qafqaz respublikalarını işğal etdi. Bu qısa müddət ərzində ADR dil, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, mətbuat və.s. sahələrə aid çox önəmli qərarlar verdi. Bəlkə də bir çox oxucular üçün təəccüblü görsənə bilər ki, qadınlara seçki hüququ bir çox dövlətlərdən öncə, 1918 - ci ildə Azərbaycanda verilib. Burada qısa haşiyə çıxaraq qeyd edim ki, bu xalq Şərqi çox ilklərə imza atıb. Məsələn, Şərqi ilk operanı da ilk dəfə Azərbaycan xalqı qoyub. Azərbaycanda opera sənətinin əsası 1908-ci il yanvarın 12-də bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun o zamankı milyonçu, neft milyonçusu Hacı Zeynalabdin Tağıyev teatrında səhnələşdirilən və şərqi müsəlman aləminin ilk opera əsəri olan "Leyli və Məcnun"u ilə qoyulmuşdur.

ADR hökuməti yuxarıda qeyd etdiyim sahələrin inkişafına çox önəm verirdi. Məsələn, təhsil sahəsinə baxsaq görərik ki, 1919-cu il sentyabr ayının 1-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin parlamenti tərəfindən Bakı Dövlət Universiteti təsis edilmişdir. Təhsilin önəmini anlayan cümhuriyyət qurucuları 1920 - ci ildə 100 nəfər gənci Avropa ölkələrinə təhsil almağa göndərmişdi. Bu yerdə qeyd edim ki, ADR - in süqutundan sonra bu gənclərin həyatı çox faciəvi olmuşdur. ADR süquta uğrayandan sonra bu tələbələr maliyyəsi olmamış, bir çoxu geri, Sovet Azərbaycanına qayıtmağa qərar vermişdi və orada da həbs olunaraq ağır cəzalara məruz qalmışdılar. Xaricdə qalanların da həyatı çox əzablı oldu və təəssüf ki, onların bir çoxunun sonrakı taleyi barədə məlumat yoxdur.

Mövcud olduğu qısa müddət ərzində ADR bir çox önəmli qərarlar verdi. Həmin qısa müddətdə Azərbaycan dünyanın bir neçə ölkəsində nümayəndəliklərini açdı. Həmçinin təxminən 16 ölkə, həmçinin də Amerika Birləşmiş Ştatları da Azərbaycana öz nümayəndəliklərini açdılar.

Dünyanın bir çox ölkələri ADR - in müstəqilliyini tanıdı. Bütün bunlarda isə ADR - in parlamentinin sədri Əlimərdan Bəy Topçubaşovun rəhbərliyi ilə Paris sülh konfransında iştirak edən nümayəndə heyətinin böyük zəhməti oldu. Nümayəndə heyəti Parisə ABŞ - in o zamankı prezidenti Vilsonla da görüşmüşdü. Vilson öz xatirələrində Azərbaycan nümayəndə heyəti haqqında yüksək fikirlər səsləndirmişdi. Yeri gəlmişkən, Sovet Rusiyasının Azərbaycanı işğalından sonra həmin nümayəndə heyətinin üzvlərinin əksəriyyəti geri qayıda bilmədikləri üçün xaricdə (bir çoxu Fransada) qalmalı oldular.

... 28 aprel 1920 - ci ildə Sovet Rusiyası Azərbaycanı yenidən işğal etdi. Azərbaycan 71 il bu işğaldan azad oluna bilmədi. Yalnız 1991 - ci il 18 oktyabrda Azərbaycan öz müstəqilliyini elan etdi. Bu isə əlbətdə ki, asan olmadı. Bu gün Azərbaycanda hər kəs yenidən qazanılmış bu müstəqillikdə 1918-1920 - ci illərdə mövcud olmuş respublikanın önəmli rolu olduğunu fərqləndirir. Necə deyirlər, kül altında gizlənməmiş gözəndən ocaq yenidən alovlandı. ADR - in qurucularından olmuş Məhəmməd Əmin Rəsulzadə - "Bir kərə yüksələn bayraq, bird aha enməz" - deyirdi və uzun illərdən sonra ADR dövründə dövlət bayrağı olmuş üç rəngli bayraq illər sonra yenə də göylərə ucaldı və bugünkü müstəqil Azərbaycanın bayrağıdır.

P.S. Oxucular üçün maraqlı olacağını düşünərək növbəti yazılarımda sovetlər birlindən, orada yaşayn insanlardan və SSRİ - ya daxil olan ölkələrin müstəqillik əldə etməsindən bəhs edən sisillə yazılar yazmağı düşünürəm.

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Polisə atəş açan...

Bir neçə gün bundan əvvəl Xəzər rayonunun Şüvəlan qəsəbəsində evlərin birində gizlənməmiş, axtarılda olan və dəfələrlə məhkumluq həyatı yaşamış cinayətkar üç polis əməkdaşını - polis kapitanı Eldəniz Məmmədov, polis serjantı Mahir Ağayev və polis serjantı Mirəli Heydərovu amansızcasına qətlə yetirib.

Anasının arxasında gizlənib polisə atəş açan yaramazdan bundan artıq nə gözləmək olar?! Bax, cinayətkarın vətəni və milləti olmur! Ürək ağrıdıcı fakt odur ki, polislərə atəş açan sapı özümüzədən olan baltalardır. O, polisə atəş açmayıb ey! Vətənə, Azərbaycana atəş açdı! Anasının arxasında gizlənib bu oğraş hərəkəti edib. Təbii ki, cinayətkar digər polis əmək-

daşları tərəfindən hadisə yerində zərərsizləşdirilib. Amma bizi bir məsələ düşündürür:

O adamın (əgər adam demək mümkünsə) əli üç polis zabitinə neçə qalxıb! Bu məsələ bizim hamımızı dərinəndən düşündürməlidir! Azərbaycan Polisi Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsində yüzlərlə şəhid verib və bir o qədər də əməkdaş yaralanıb, qazi olub, qalib olub! Dünyanın ən humanist və peşəkar polisi Azərbaycan polisidir! Onlar təz Vətən uğrunda vuruşmayıblar, həm də belə yaramaz cinayətkarları zərərsizləşdirərkən həlak olublar. Ümumiyyətlə, cinayətkarlarla mübarizədə həlak olan polislərimizi mən şəhid kimi tanıyıram.

Belə ki, polislərimiz Vətəni düşmənlə yanaşı, həm də cinayətkarlardan qoruyur! Bax, o üç polis əməkdaşı da Vətəni cinayətkardan qoruyarkən qəhəmancasına şəhid olublar! Yerləri Cənnət olsun!!!

Bu şəxslər Azərbaycan vətəndaşları ilə nikaha girə bilməyəcək

Azərbaycan Respublikası ərazisində qanunsuz olan əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan vətəndaşı ilə nikaha girməsinə icazə verilməyəcək.

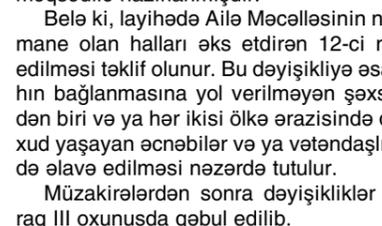
Adalet.az xəbər verir ki, bununla bağlı məsələ Milli Məclisin iclasında müzakirə edilən Ailə Məcəlləsinə dəyişikliklərdə öz əksini tapıb.

Sənəddə qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının ərazisində olma və ya yaşama hüququ verən sənədlər olmadan, yaxud qeydiyyat-
sız uzun müddət yaşayan əcnəbilərin bir çoxu ölkə ərazisini tərk etməmək üçün son anda mümkün asan vasitə olaraq Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı ilə nikah bağlamağı seçirlər. Bu hal Azər-
baycan Respublikasının vətəndaşı ilə nikahda olan əcnəbilərə münasibətdə qanunvericiliyin müəyyən etdiyi imtiyazlardan sui-istifadə edilməsi riski yaratmaqla yanaşı, qanunsuz miqrasiyanın qarşısının alınması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin effektivliyinə mənfi təsir göstərir.

Təqdim olunan qanun layihəsi də məhz ölkəmizdə qanunsuz miqrantların müəyyən edilməsi və qanunsuz miqrasiyanın qarşısının alınması, o cümlədən miqrasiya qanunvericiliyinin pozulması hallarının aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə hazırlanmışdır.

Belə ki, layihədə Ailə Məcəlləsinin nikahın bağlanmasına mane olan halları əks etdirən 12-ci maddəsinə dəyişiklik edilməsi təklif olunur. Bu dəyişikliyə əsasən aralarında nikahın bağlanmasına yol verilməyən şəxslərin sırasına ikisindən biri və ya hər ikisi ölkə ərazisində qanunsuz olan və yaxud yaşayan əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslərin də əlavə edilməsi nəzərdə tutulur.

Müzakirələrdən sonra dəyişikliklər səsverməyə qoyularaq III oxunuşda qəbul edilib.

Nazir antiterror əməliyyatından danışdı: "Saat 11 üçün tapşırıq aldım..."

"Antiterror əməliyyatının başlaması üçün artıq şərait yaranmışdı, onlar bütün təxribatlara əl atırdılar".

Adalet.az xəbər verir ki, bu fikirləri Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov AZƏRTAC-a və AzTV-yə müsahibəsində söyləyib.

"Siz bilirsiniz ki, onlar ərazini minalayırdılar. Hətta biz minaları beynəlxalq qurumlara təqdim etdik. Bu minalar müharibədən sonra istehsal olunublar. Bununla yanaşı, mən bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda olan hərbiçilər Ermənistan silahlı qüvvələrinin bir hissəsi idilər. Eyni zamanda, təbii ki, onlar yerli əhalidən də istifadə edirdilər.

Bunu mətbuatdan da bilir, onlar özləri də gizlətmirlər. Bir daha vurğulayım ki, antiterror əməliyyatı bir gündən də az davam etdi. Biz saat 13:00-da başladığımız, hissə və birləşmələr çox nizamlı şəkildə hərəkət etdilər və Ermənistan birləşmələrinin bütün təminat yollarını dərhal bağladıq, kütləvi zərbələrlə onların bütün hava hücumundan müdafiə, ida-

rəetmə sistemlərini sıradan çıxardıq. Hərbi hissələrin manevr qabiliyyətinin qarşısını aldığımız və saat 22:00-da Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin rəhbərliyi mənə mü-

raciət etdi ki, Ermənistanın Azərbaycan ərazisində yerləşən silahlı birləşmələri təslim olmaq istəyirlər".

Z.Həsənov bildirib ki, onların birləşmələrinin 99 faizi artıq doqquz saatdan sonra mühasirəyə düşmüşdü:

"Biz bunu görürdük. Ancaq bəzi qurumlar var idi. Ona görə də biz etiraz etdik, dedik ki, əməliyyat davam edir.

Onların hamısını tam şəkildə zərərsizləşdirdik və mühasirəyə götürdük. Səhər saat doqquz idi, biz Mü-

dafiə Nazirliyinin üzərinə düşən vəzifələri artıq yerinə yetirmişdik. Təkrar müraciət olanda dedik ki, siyasi rəhbərliyə müraciət etsinlər. Onlar müraciət etdilər,

səviyyədə həyata keçirdilər. Demək istəyirəm ki, biz sonra əməliyyatı dərinəndən təhlil etdik. Məsələn, cənab Prezident tapşırıq ki, əməliyyatın hər mərhələsini təhlil edin.

Necə ki, biz müharibə vaxtı təhlil edirdik, nəticə çıxarırdıq, nöqsanları aradan qaldırırdıq, indi də təhlil edirdik. Məsələn, kütləvi atəş zərbəsi endirirdik, indi torpaqlar azaddır, həmin yerləri bir-bir gəzirdik. Deyim ki, zərbələrin 99 faizindən çoxu hədəfi yüksək dəqiqliklə, nöqtəsinə kimi vurmuşdu.

Yeni, biz gördük ki, əgər Vətən müharibəsi vaxtı zərbələrin təqribən 80 faizi dəqiq vurulmuşdusa, artıq bu əməliyyatda onların daha yüksək dəqiqliyinə nail ol-
duq.

İndi daha asandır, ərazilər azaddır, gedirsən, baxırsan. Manevr və digər məsələlər düzgün planlaşdırılmışdı, düzgün və vaxtında həyata keçirilmişdi. Yeni, bunlar hamısı bizə bir daha deməyə imkan verir ki, əməliyyat yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdu və Azərbaycan Ordusu yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirdi", - deyərək əlavə edib.

Daxili bazar niyə qorunmur?

Dünyanın bütün ölkələrində bahalıq olmasının deyə daxili bazar qorunur.

Yeni ilk növbədə istehsal olunan məhsul yerli əhalinin tələbatını ödəyir və bununla qiymət artımının qarşısı alınır. Bu ehtiyacı ödəni-

ləndən sonra artıq məhsullar digər ölkələrə ixrac olunur! Bizdə isə bu məsələlər tamamilə ilə fərqli bir tərzdə həll olunur.

Məsələn, bu gün ölkə bazarlarında pomidorun, giləsin, albalının, ələcə də digər bostan-tərəvəz məhsullarının, meyvələrin qiyməti çox bahadır. Çünki adını çəkdiyimiz məhsullar Rusiya bazarlarına ixrac olunur. Təbii ki, belə olanda yerli bazarda hər ayaq şeyin qiyməti kəllə- çarxa qalxır.

Bəs daxili bazara nəzarət edən qurumlar hara baxır! Giləsin mövsümünün başa çatmasına az vaxt qalır, amma onun bir kiloqram 5-6 manatdır. Adam var bahalıq üzündən hələ gilə alıb yeyə bilmir! Bax buna görə məsuliyyət adiyatı qurumların üzərinə düşür. Heç şübhəsiz ki, lazımı qurumlardaxili bazara nəzarət etsə, ölkədə bu qədər bahalıq olmazdı!

Müəllimləri bu qədər də incitmək olmaz...

Bu gün cəmiyyətdə müəllimə münasibət heç də birmənalı deyil. Amma yenə böyük əksəriyyəti onlara hörmət edir və sevir!

Böyük Zəlimxan Yaqub yazır ki, "məktəb- Məktəb, müəllimsə, Peyğəmbərdir. Buna heç kimin şübhəsi ola bilməz! Ən azından ona görə ki, hamımızın müəllimi olub. İndi gələk əsas mətləb üstünə! Elm və Təhsil Nazirliyi əvvəlcə müəllimləri diaqnostik qiymətləndirmədən keçirdi. Buna başa düşdük. Sonra isə

müəllimlər sertifikatıdan keçməli oldular! Bunu da başa düşdük. İndi üçüncü mərhələdən yeni müsahibədən keçməlidirlər! Ancaq bax bunu başa düşmədik!

Onsuz da hər iki imtahan ərəfəsində onlar nə qədər psixoloji gərginlik, həyəcan və stress keçiriblər. Bəlkə də həmin müəllimlər həkim müayinəsindən keçirilsələr onların nə qədər xəstəlikləri aşkar olunar!

Bu qədər çək-çevirdən sonra yenidən müsahibədən keçmək, vallah, ədalətsizlik və müəllimə yenidən gərginlik və stress yaşatmaqdır. Müəllimləri bu qədər də incitmək olmaz axı! Görəsən, onların günahı nədir? Yəqin elə onların "günahı" müəllim olmaqlarıdır!!!

Qeyri- sabit hava...

Hələ builki qədər ölkəmizdə qeyri- sabit hava olmayıb.

Başqa cür demiş olsaq məmləkətimizdə hələ indiyə kimi, leysan yağışlar, dolu, qar yağmayıb. Qəribədir ki, yay ayında dağlıq rayonlarımıza, hətta qar yağıb. Bu iş iqtisadiyata, kənd təsərrüfatına böyük ziyan deməkdir. Üstəlik də güclü küləyin əsməsi evlərin damının dağılmasına, ağacların kökündən çıxıb aşmasına səbəb olub. Buna elə təbii fəlakət demək lazımdır. Çünki çoxlu sayda insana külək nəticəsində ziyan dəyib.

Yağışın, dolunun yağması və Selin gəlməsi minlərlə insana olmanın ziyanı verib. Belə havalar bostan-tərəvəz məhsullarının, meyvələrin məhv edib. Görün, Azərbaycanda ayrı-ayrı fermerlərə və sadə kənd adamları hansı çətinliklərlə üzləşib. Hələ qeyri-sabit hava şəraiti bundan sonra da davam edəcək! Deməli, hələ kənd adamlarını təbiət bundan sonra da sınağa çəkə bilər!

EMİL FAİQOĞLU

Kamran Əliyev: "Yüz ildən bəri 'miras' qalan problem birdəfəlik həll edilib"

"Yüz ildən bəri 'miras' qalan problem birdəfəlik həll edilib".

Adalet.az xəbər verir ki, bu sözləri Baş Prokuror Kamran Əliyev Xankəndi şəhərində keçirilən "Ətraf Mühitin Gücləndirilməsində Maarifləndirmə və Hüquq Mühafizə Tədbirlərinin rolu" mövzusunda Elmi-Praktiki Konfransda deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi və yenilməz, rəşadətli Azərbaycan Ordusunun misilsiz qəhrəmanlığı nəticəsində 10 milyonluq Azərbaycan xalqı 44 gün ərzində ərazi bütövlüyü müzəffər bərpa edib:

"Hər bir azərbaycanlının qəlbində yüksək qürur hissləri yaradan Şanlı və tarixi qələbəmiz Azərbaycan xalqında milli oyanışa, yeni bir

dirçəlişə, birliyə səbəb oldu. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan dövləti qətiyyətli qələbə qazandı.

2023-cü ilin sentyabrın iyirminədə 24 saatdan da az (23 saat 43 dəqiqə) müddətdə yekunlaşan "İldırım sürətli", lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan öz suverenliyini tam bərpa etməsi bir daha sübut etdi ki, ölkəmiz qüdrətli dövlətdir və onun sarsılmaz, qətiyyətli mövqeyə, dəmir iradəyə malik rəhbəri - Ali Baş Komandanı vardır".

Kamran Əliyev deyib ki, məhz Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu düşmən üzərində qəti qələbə qazanaraq, yüz ildən bəri bizə "miras" qalan bu ağır-acı problemi birdəfəlik həll edib:

"**"Dağlıq Qarabağ" probleminin həllinə öz imzasını, möhürünü atdı.Əminliklə deyə bilərik ki, İlham Əliyev öz adını milli tariximizin son 200 ildə ən şanlı və müzəffər sərkərdəsi kimi Azərbaycan xalqının yaddaşına qızıl hərflərlə əbədi həkk etdi. Bu tarixi dəyişikliyin dərk olunması üçün çox vaxt tələb olunacaq, bəlkə də tamlığı ilə qəbul olunması zəfərlə yoğrulmuş yeni nəsillə nəsihət olacaq"**.

Nazir: Gəncləri işaxtaran yox, işəgötürən kimi görmək istəyirik

Əgər hər hansı bir sahə üzrə insanın bacarıqları ən yaxşı 10 faizə uyğun gəlsə, o insanı istedadlı saymaq olar. 10 faizə daxil olmayanların da istedadlı olmaq şansı var.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrulayev "Baku ID" festivalı çərçivəsində keçirilən paneldə çıxışı zamanı deyib.

O deyib ki, əsas olan istedad sözünə necə bir mənə verməyimizdir:

"Bu gün buradakı tələbələrin səhnə performansını çox bəyəndim. İstedad mənim fikrimcə, qeyri-müəyyən sayda kateqoriyalarda olan bacarıqları özündə birləşdirir. Burada gənclərimizi iş axtaran kimi yox, iş verən tərəf kimi görmək istəyirik. Ancaq biz gedib ona deyə bilərik ki, bu gündən işaxtaran yox, iş verən olacaqsın. Uzunmüddətli perspektivdə gənclərimizin bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirməklə buna nail ola bilərik. İnkişafın, nailiyyətin təməlinə öz səhvini başa düşmək və səhvlərindən nəticə çıxarmaq, özünə inamın yüksək olması dayanır. Özünə güvənək və gələcəyin uğurlu olacağına inanmaq lazımdır".

"Ən önəmli məsələlərdən biri də cəmiyyətlə birgə təkamül etmək, digər şəxslərin də inkişafına dəstək göstərməkdir. Hər hansı bir səhv etmiş insana qarşı necə davranmaq çox önəmlidir.

Hər şey mədəniyyətdən başlayır. Mədəniyyət isə şəxsi keyfiyyətlərlə əlaqəlidir", - deyərək əlavə edib.

"Media ayı" çərçivəsində təlimlər davam edir

Medianın İnkişafı Agentliyi (MEDİA) və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə könüllülük proqramı çərçivəsində həyata keçirilən "Media ayı"nın təlimləri davam etdirilir.

MEDİA-dan Adalet.az-a bildirilib ki, növbəti təlimlər Şamaxı, Ağcabədi və Qəbələ rayonlarında dosent, fəlsəfə elmlər doktoru Sevda Axundova tərəfindən "Sosial mediada auditoriya yönümlü məzmun hazırlama və etik normalar", Medianın İnkişafı Agentliyinin nümayəndəsi Aynur Zeynallı tərəfindən "Media savadlılığı" və fotojurnalist Vüqar İbadov tərəfindən "Fotojurnalistikanın mediada rolu və önəmi" mövzularında keçirilib. Təlimlərin sonunda könüllüləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb, aktual məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd edək ki, layihənin keçirilməsində əsas məqsəd gənclərə yeni media mühitindəki tendensiyaları, media savadlılığı ilə bağlı zəruri hesab edilən bilik və bacarıqları aşıllamaq, cəmiyyətdə məlumat təhlükəsizliyinin təmin edilməsində gənclərin rolunu artırmaq, eyni zamanda, onların tənqidi düşüncə və təhlil bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir.

Bir neçə gündən sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Günü Respublika səviyyəsində qeyd olunacaq. Bu gün xalqımızın tarixindəki ən əlamətdar günlərdən biridir. Bu gün darda quş kimi çırpanan vətənimizi müstəmləkələrdən, əsarətdən qurtaran, müstəqilliyimizin əbədi və dönməzliyini sabitləyən bir gündür. Bu gün bayrağımızı bayraq yapan onu zirvələrdə dalğalandıran bir gündür. Bu günün təməlinə, dövrəsində, ruhunda, qəlbində igid, müzəffər, məğrur vətən övladları dayanır. Dəmir atlı, polad biləkli ər oğulların ən böyük töhfəsidir bu gün! Şanlı qələbəyə, ulu zəfərə gedən yolumuz da bu gündən başlayıb. Məhz bu şanlı gün qəlbimizdə illərlə yuvasan qəm yelkənini, kədər lövbərini tariximizin səhnəsindən silib tulladı.

Bu gün Azərbaycan Milli Ordusu-Azərbaycan Silahlı Qüvvələri dedikdə qəlbimiz iftixar hissi ilə dolur. Azərbaycan Milli Ordusunun yaradılmasına ilk dəfə 1918-ci il 26 iyun-da başlanmışdır. Avqust ayının 1-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Hərbi Nazirliyi təsis edildi. General Səməd bəy Mehmandarov dekabrın 25-də hərbi nazir, general-leytenant Əliqası Şıxlinski isə nazir müavini təyin edildi. Qısa müddətdə Milli Ordu Osmanlı dövlətinin Qafqaz İslam Ordusu ilə birlikdə Bakını və ətraf qəzalari erməni-bolşevik işğalından xilas etdi. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Heydər Əliyevin 1992-ci il 18 sentyabr tarixli fərmanı ilə təsis edilmiş və 1991-ci ildə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra Azərbaycan ordusunun yaradılması barədə Azərbaycan Ali Sovetinin qərarının qəbul edildiyi tarix - 9 oktyabr, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Günü elan edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 may 1998-ci il tarixli Fərmanına əsasən həmin fərman qüvvədən düşürülmüş və 26 iyun tarixi Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Günü elan edilmişdir. Bu günün bir adı da qazidir, şəhiddir, nəm döyüş səngəridir. Ac qurd kimi ulayan güllələrə qan-qırmızı

oğul sinəsidir. Bu günün ən böyük adı vətəndir. 1918-ci il 26 iyun tarixli fərmanla Azərbaycan Milli Ordusunun yaradılmasına başlandı. Avqustun 1-də AXC-nin Hərbi Nazirliyi təsis edildi. General Səməd bəy Mehmandarov dekabrın 25-də hərbi nazir, general-leytenant Əliqası Şıxlinski nazir müavini təyin edildilər. Qısa müddətdə Milli Ordu Osmanlı dövlətinin Qafqaz İslam Ordusu ilə birlikdə Bakını və ətraf qəzalari erməni-bolşevik işğalından xilas etdi. Bu hərbi birləşmələr Muğanda və Əsgəranda milli hökumətə qarşı baş vermiş qiyamları yatırmaqda yüksək sərişətliklik göstərdi, Qazaxda Azərbaycan sərhədlini pozmuş erməni nizami ordu hissələrini darmadağın etdi. Azərbaycan ordusunun Hüseynxan Naxçıvanski, İbrahim ağa Usubov, Həmid Qayıtaş, Kazım Qacar, Cavad bəy Şıxlinski, Həbibbəy Səlimov kimi generalları var idi. AXC süqut etdikdən sonra bolşevik hökuməti Milli Ordunu ləğv etdi.

Onun rəhbərlərinin əksəriyyəti Nargin adasına aparılıb güllələndi. Sovet hakimiyyəti dövründə də Rusiya imperiyasının azərbaycanlılara qarşı hərbi siyasəti dəyişməmişdi. Sovet dövründə çar dövründən fərqli olaraq azərbaycanlı gənclər hərbi xidmətə çağırılırdılar, lakin onlar döyüş üçün nəzərdə tutulmuş hərbi hissələrdə yox, əsasən tikinti batalyonlarında xidmət etdirildilər. Məqsəd aydın idi - azərbaycanlılar arasında hərbi elminə dərinlik gətirmək, müasir silahlarla rəftar etməyi bacaran hərbiçilərin yetişdirilməsinə imkan vermək.

Bu siyasətin mahiyyətini yaxşı başa düşən Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyətə gəldikdən sonra, 1971-ci il iyunun 20-də C. Naxçıvanski adına ixtisaslaşdırılmış hərbi məktəb təşkil etdi.

Dövlət başçımız azərbaycanlı gənclərin Bakı Ali Birləşmiş Koman-

danlıq və Bakı Ali Hərbi Dənizçilik məktəblərinə, eləcə də SSRİ-nin digər hərbi məktəblərinə güzəştli şərtlərlə qəbul olunmasına nail olmuşdu. C. Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin milli zabit kadrlarımızın yetişdirilməsində və o dövrdə ali hərbi məktəbləri bitirmiş şəxslərin silahlı qüvvələrin formalaşmasında müstəsna rolu vardır. Bu məktəblərdə yetişən Azərbaycan hərbiçiləri Birin-

ci Qarabağ müharibəsində misilsiz igidliklər göstərmişlər. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra milli ordunun yaradılması günün ən vacib məsələsinə çevrilmişdi, lakin hələ 1991-ci il sentyabrın 5-də Müdafiə Nazirliyinin yaradılması barədə qərarın və həmin ilin oktyabrın 9-da Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti tərəfindən silahlı qüvvələrin yaradılması haqqında qanunun qəbul edilməsinə baxmayaraq, o dövrün Respublika rəhbərliyi bu qərarların həyata keçirilməsi üçün heç bir şey göstərmirdi.

Ermənistanın gündən-günə genişlənməkdə olan hərbi təcavüzü Milli Ordunun yaradılması işini sürətləndirməyi tələb edirdi, lakin ilk vaxtlar yaradılmış hərbi hissələr müxtəlif siyasi qüvvələrin əlində

alətə çevrilmişdi. Ordu quruculuğuna yalnız 1993-cü ildən başlamaq mümkün oldu. Bu dövrdən etibarən ölkədəki silahlı qüvvələr dövlətin tam nəzarətinə keçdi. Görülmüş tədbirlər nəticəsində qısa zaman kəsiyində Füzuli və Ağdam rayonlarının bir sıra yaşayış məntəqələri işğaldan azad edildi, cəbhədə təşəbbüs Azərbaycan ordusunun əlinə keçdi. Bu uğurların müvəqqəti oldu-

məsi məqsədlə Müdafiə Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən məktəblər Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi, Azərbaycan Hərbi Dənizçilik Məktəbi və Azərbaycan Ali Hərbi Təyyarçılıq Məktəbi adlandırılmışdır. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin quruculuğu prosesi davam etdirilir və ordumuz inkişaf, təkmilləşmə dövrünü yaşayır. Bu ordu işğal olunmuş əraziləri düşməndən azad etməli, ölkənin ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlamalıdır. Tarixi varislik ənənəsinə uyğun olaraq Prezidentin fərmanı ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Milli Ordunun yarandığı 26 iyun günü Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Günü kimi bayram edilir.

Bu bayram bizim ana südü kimi halal haqqımızdır. Ordumuzla fəxr etməyin, öyünməyin hər zaman yeri var. Məhz ordumuzun sayəsində ermənilərin hücumlarına cavab olaraq başladığı Vətən müharibəsi xalqımızın 30 illik həsrətinə 44 gündə son qoydu. Vətənpərvər oğullarımızın erməni təcavüzünü qəhrəmancasına dəf etməsi və əks-hücum keçərək düşməni sarsıdıcı zərbələr endirməsi xalqımızın qələbə əzminin nümayişi oldu. Bu günlər ərzində ordumuzun işğalçı erməni ordusuna qarşı apardığı müharibə milli şüurun, xalq və ordu birliyinin təcəssümünə çevrildi. Hər kəs Vətən fədaisi oldu o gün. İllərlə yaşadığımız ağır-acılar bir andaca sevincə çevrildi. Ordumuzun bu qalibiyyəti bütün dünyaya nümayiş etdirdi ki, Azərbaycan xalqı qarşısına qoyduğu hər bir vəzifəni yerinə yetirə bilmək qüdrətinə sahibdir. Var olsun Azərbaycan Silahlı Qüvvələri! Ordumuza eşq olsun!

Gülnarə Allahverdiyeva, ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin müəllimi

İftixar hissimiz...

LAÇINIM, LAÇINIM,

LAÇININ QAŞINDA QAR ÇİÇƏKLƏDİ

(VIII məqalə)

Rəmişə qulaq asmaq üçün Laçın Turşusuna getməyə dəyərdi.

Balaca qardaşımı göndərdim, gedib diplomat çantamı getirdi, oturdurdu Əhməd həkimin maşınına, üz tutduq Laçına.

Bu səsgücləndiricini 1973-cü ildə elə Rəmişin xətrinə yığmışdım. Axşamlar maq-

nitofonu qoşurdum bu səsgücləndiriciyə və Rəmişin ecazkar musiqisi yayılırdı məhləyə.

1974-də dərs ili başa çatanda kəsirim olmadığına görə atam Hacıkəndə iki putyovka hədiyyə elədi mənə - 24 günlük. Dedi ki, bir dostunu da tap, qoşa gedin, tək buraxmıram. Gəldim Kinonun arxasındakı çayxanaya Eldar Kərimovu tapdım. Eldar qardaşım Kamillə bir yerdə işləyirdi, 2 nömrə-

li musiqi məktəbində tar müəllimi idi. Çox xoş, duzlu, zarafatlı bir oğlan idi, qeyri-adi gitara çalır. Rəmişin barmaqlarından nə tökülmüşdüsa hamısını bitdə-bitdə dən-ləmişdi. Xasiyyəti də Rəmişə oxşayırdı, bir az dəlixay idi. Qədir Rüstəmov da toylara yalnız onunla gedərdi. Bir də görərdin Qədir oxuduğu yerdə Eldar uydu və necə başladısına Qədir səsinə kəsib ona qulaq asırdı. Eldar da cuşa gəlib elə çalır ki, toydakılardan matı-qutu quruyurdu.

Sonda Qədir deyirdi:

- Vallah, bu, dəlidi.

Nə isə. Atam maşını verdi getdik Hacıkəndə.

Eldarın xahişiylə sanatoriya müdirinə görüm-baxım elədim, dağın başındakı so-

nuncu kotteci verdi bizə. Oturmuşuq sanatoriyanın həyətinə, adam da çox və təbii ki, bizi vecinə alan da yoxdu. Eldar dedi ki, darıxma, səhərdən bu sanatoriya bizim olacaq.

Gecə saat 10-nu keçəndən sonra dedi ki, səsgücləndiricini quraşdır. Oturdurdu eyvanda və Eldar başladı, nə başladı. Heç iyirmi dəqiqə keçməmiş sanatoriyada nə qədər adam vardı yığışdılar eyvanın altındakı yamaca. Eldarsa uyub getmişdi. Bir də gördük ki, bir kapitan bir uşağın əlin-dən tutub gəlir. Dedim, yaqın gəlir ki, musiqini kəssin, camaata mane olursuz. Gəldi çatdı və dedi:

- Mən Hacıkəndin ucaştkovisiyəm. Kəndin aşağısında oluram, oğlum dedi ki, ata, deyəsən Rəmiş çalır. Durdum oğlumu da götürüb gəldim qulaq asmağa.

Təbii ki, çalan Rəmiş deyildi, Rəmişin şagirdi Eldar idi.

Bir azdan üç-dörd erməni də gəldi. Əlləri dolu gəldilər: çolpa soyutması, tut arası, növbənöv şorabalar.

Beləliklə, harda oturdurduq, hamı bizim başımıza yığışdı, təbii ki, Eldara görə. Sanatoriyanın həyətinəki çayxanaya Nadir adlı bir gəncəli balası işləyirdi, on qardaşydılar. Bir axşamçağı çayxanada çay içirdik, bir aşıq gəldi və başladı çalmağa. Eldar dedi ki, aşıq qardaş, o sazını beş dəqiqə mənə verə bilərsən?

- Buyur.

Eldar sazı aldı və saz havalarını necə ifa elədisə hamı yığışdı çayxanaya. Hamı da Eldarın önündəki stolun üstünə pul atırdı. Aşığın gözləri Eldarın ifasına bərələ qalmışdı. Sonra Eldar sazı qaytarıb verdi aşığa, stolun üstünə yığılmış pulları da sayıb-sahmanladı, 850 manatıydı və verdi aşığa:

- Bunu mən yox, sənin sazin qazanıb, halal xoşun olsun.

Eldar belə Eldarıydı. Heyf, çox cavan öldü. Şəkər xəstəsiydi, Kinonun qabağında Kəllə Mamed deyilən bir adamla sözü çəpləşdi, Kəllə Mamed də onu bıçaqladı. Ondan sonra yarası sağalmadı və rəhmətə getdi. Heyf.

İndi həmin səsgücləndiricini götürmüşdüm və Eldarın orijinalı Rəmişlə gedirdim üzü güləbədinə, Laçına.

Həmin səfərdən Laçından bir xoş xatirə qalıb mənə, bunu ona görə yazıram.

Şəhərə girəndə gördük ki, maşında bir qırmızı işıq yanır. Hamımız "atlıçını" sürücü olduğumuza görə bilmədik bu nəyin göstəricisiydi. Yanacaqdoldurma məntəqəsində saxlayıb işçilərdən soruşdum ki, bu nədi. Gəlib baxdılar, sonra kapotu açıb yağ şompulunu çıxartdılar və dedilər ki, ay qardaş, şompul yağa dəymir, maşını sürmək olmaz. Məlum oldu ki, yanacaqdoldurma məntəqəsində yağ satılmır. Maşını sürdüm bazar başına, ordakı "Jiquli"lərin sürücülərindən yağ soruşdum, bəlkə onlarda ola. Hamısı dedi ki, maşınım yağ yemir, ona görə də yağ gəzdirmirik.

Gördüm ki, boylu-buxunlu bir ağsaqqal gəlir, əlində də qəşəng bir çomağı var, yaxınlaşıb dedim:

- Ağsaqqal, hər vaxtınız xeyir. Biz qəribik, başımıza belə bir iş gəlib.

Ağsaqqal məsələni öyrənəndən sonra dedi:

- Siz gözləyin, mən bir azdan gəlirəm. Rəmiş də yalvarmışam ki, maşından düşməsin, camaat yığışacaq başına.

Getdi, təxminən 25-30 dəqiqədən sonra bir UAZ-la qayıtdı. Və dedi ki, maşını elə buraxın ağzışağı, bizim arxamızca.

Gəlib çatdıq bir anbara. UAZ-dan cavan, yaraşlıq, əynində kostyum, qalstuklu bir oğlan düşüb anbarın qapısını açdı. Sonra qayıdıb bizim maşını sürdü həyətdə. Pencəyini, qalstukunu çıxarıb qoydu bir kənara

və maşınımızın yağını dəyişdi.

Sonra məlum oldu ki, bura RTS-in anbarıdır, bu cavan oğlan da RTS-in müdiri və toya gedirmiş.

Cavan oğlan dedi:

- Ağsaqqal, başqa bir qulluğun var?

- Yox, sənə yaxşı yol.

Ağsaqqal oturdurdu bizim maşına və dedi:

- İndi sür bizim həyətdə.

Həyətdə boğazı bıçaq göz-ləyən bir quzum var. Arvad da qonaq sevəndi.

Yalvardıq ki, dayı, vaxtımız yoxdu, uzaq yol gedəcə-yik, sağ ol.

- Onda mənə aparın bazarın başına, hardan götürmüsünüz, ora.

Bazarın başında maşını saxladım, ağsaqqal düşdü və bazara baxıb əlləri ilə nə-sə dedi. Bir də gördük ki, gəlib maşının ba-qajını açdılar, yemiş, qarpız, üzüm, xiyar-pomidor, göy-göyerti doldurdular baqaja, sonra da bir cəmdək gətirdilər. Nə illah elə-dik ki, istəmirik, sağ olun.

Ağsaqqal:

- Cavan oğlanlarsınız, gedin bir bulağın başında yeyin-için, burda nə var ki?

Soruşdum:

- Dayı, adın nədi?

Ağsaqqal tərs-tərs mənə baxıb dedi:

- Adımı neyirsən, nə vaxtsa əvəzini qaytarmaq istəyirsən? Mənə dediyini Laçında kimə desən, bəlkə o məndən beşqat artığını edərdi. Özün də prezidentə oxşayırsan.

Gülmək mənə tutdu, onda "prezident" sözü dəb deyildi, bu söz onun ağına hardan gəldi.

Nə isə, biz getdik Laçın Turşusuna. Yeməxanada oturmağa yer yoxuydu. Birdən müdir Rəmişə gördü, qucaqlayıb öpdü və çıxartdı bir az yuxarı:

- Xoş gəlmisən, buralar sənə qurbandı. Bu besetka Cabbarovundu, heç kəsi bura buraxmırıq, buyurun, oturun. Cabbarov

eşitsə ona da xoş olar.

Rəmiş dedi ki, diplomatı aç quraşdır və gitaranı götürdü.

Bir az keçməmiş Laçına səs yayıldı ki, Rəmiş Laçın Turşusundadı, özü də çalır. Camaat maşınlardan töküldü. Duranda hesab da almadılar, dedilər qonaşınız. Ağsaqqalın maşına qoydurduq cəmdəyi də qayıdanda isə bulağında oturub yedik.

Bakiya qayıdanda Laçının simvollarından biri olan şair Malik Fərruxa hadisəni danışdım və həmin ağsaqqalı təsvir edib kimliyini soruşdum.

Dedi:

- O, Məhəmməd kişi olacaq. Əvvəllər bazarın müdiri idi, indi təqaüdə çıxıb.

Altıncı, ya yed-dinci dolamaya çatanda dedim:

- İradə, Ağdamda məktəb direktoru vardı Süleyman müəllim, sonra Xankəndində Pedaqoji İnstitutda dekan işləyirdi, onun oğlu bu dolamadan düz sürmüşdü, uçmuşdu dəryəyə. Maşında da dörd nəfər. Maşın ilk yerə dəyəndə qapılar açılmışdı, dördünü də tullamışdı, özü isə gedib dərin dibində çaya düşmüşdü. Sonra Süleyman müəllimi məcbur elədilər ki, maşını dərədən çıxarsın. Ora vertolyot da yene bilməzdi. Məcbur olub bir maşının pulunu xərclədi traktorlarla yol çəkirdi, maşını çıxartdırdı və verdi utilloma.

- Hələ çox xatirən qalıb?

- O qədər. Hələ geri qayıdanda da danışacam. İndi mən başdan-ayağa xatirəyəm də. Gəlib çatdıq sonuncu dolamaya və qarşımızda Laçının gözəl mənzərəsi açıldı. Musa Urudun gözəl bir şeiri yadıma düşdü:

*Laçının qaşında qar çiçəklədi,
Heyva çiçəklədi, nar çiçəklədi.
Yaxası düyməli yar çiçəklədi...*

Amma indi qar çiçəkləmədi, bütün dağ-dərə çiçəkləmişdi, şair.

Bu mənim 38 il əvvəl gördüyüm Laçın deyildi. İsveçrənin dağ qəsəbələrindən heç də geri qalmayan, dağ memarlığı üslubunda yüksək səviyyədə tikilmiş bir Laçın gördük.

Yaqın ki, rəhmətlik Süleyman Rüstəm sağ qalsaydı və bu Laçını görsəydi yazardı:

Cənnət görmək istəyən Laçına gəlsin! Beləcə, varid olduq Laçına. Girişdə gözümlə ilk sataşan küçünün adı oldu: "Xosrov bəy Sultanov" küçəsi.

Əziz oxucu, bağışlayın də, sizi də yordum, özüm də yoruldu. Qalanı da qalsın 4-cü günə Allah qoysa.

LAÇINIM MƏNİM!

SULTAN BƏY SULTANOVUN KİMSƏSİZ MƏZARI

(IX məqalə)

Bu mənim 38 il əvvəl gördüyüm Laçın deyildi. İsveçrənin dağ qəsəbələrindən heç də geri qalmayan, dağ memarlığı üslubunda yüksək səviyyədə tikilmiş bir Laçın gördük.

Yəqin ki, rəhmətlik Süleyman Rüstəm sağ qalsaydı və bu Laçını görsəydi yazardı:

Cənnət görmək istəyən Laçına gəlsin!

Beləcə, varid olduq Laçına. Girişdə gözüme ilk sataşan küçənin adı oldu: "Xosrov bəy Sultanov" küçəsi.

Bu şəhəri salanlara eşq olsun ki, Laçın Xosrov bəy Sultanovla başlayır.

Gün o gün olsun ki, Ağdam da Xudu Məmmədov küçəsi ilə başlasın.

Xosrov bəy Sultanovu yəqin ki, tanımayan yoxdur. 1918-ci ildə yaradılan Azərbaycan Demokratik Respublikasının önündə gedən generallardan idi. Qarabağa general-qubernator təyin olunmuşdu. Bəy xəbər tutur ki, ermənilər səhərə yaxın müsəlman məhəllələrinə hücum edib yandıraçaqlar. Elə təşkil edir ki, ermənilər hücumu başlayarkən güclü bir müqavimətlə rəstləşirlər və ağır itkilər verib geri çəkirlər.

Generalın qardaşı Sultan bəy Sultanov xalq arasında daha geniş şöhrət qazanır. Onun belə şöhrət qazanmasına səbəb Qarabağa hücum edən Andronikin qoşunlarını darmadağın etməsi, sonadək daşnaqlarla ölüm-dirim savaşına girməsi və erməni qoşunlarını Qarabağa buraxmaması olub.

Bir sözlə, Sultan bəy Andronikin general paqonlarını qoparıb və onun dalına yapışdırıb. Paşanı gədə edib.

Ruslar 1920-ci ildə Azərbaycana işğal edəndə Sultan bəy meşələrə çəkilib, sonra İrana adlayıb, ordan da Türkiyəyə gedib. Atatürk onu hörmətlə qarşılayıb, ona və qohum-əqrəbalarına Qars vilayətində bir kənd başılaşlayıb.

lə anılır. Qarsdakı Qafqaz Universitetində müəllim işləyirdi. İran ərazisinə keçməklə getdik Naxçıvana.

Naxçıvanda "Təbriz" otelində otaq götürmək istəyəndə maraqlı bir hadisə oldu. Uzun bir yol gəlmişəm, yorğun-arğın, ayağımda şepit, əynimdə bir köhnə köynək, bir yol şalvarı, bir lüks otaq istədim.

Resepşəndə işləyən oğlan məni diqqətlə başdan-ayağa süzüb dedi:

- Qardaş, bu otel çox bahalıdır ey.

Güldüm, amma sonra mənim diplomat pasportumu görəndə üzr istədi.

İki-üç gün Naxçıvandakı abidələri ziyarət edəndən sonra üz tutduq üzü güləbədinə, yəni Qarsa. Vurğun Əyyubu tapdıq, bizi görəndə elə sevindi ki, sevincdən gözləri yaşardı. Və bizi həmin universitetdə dərs deyən digər azərbaycanlı professorlarla da tanış elədi.

Səhər həftə tamam olurdu. Vurğun Əyyuba dedim ki, Sultan bəyin məzarını ziyarət etmək istəyirəm, mənə tələbələrindən birini ver ki, bölgəni yaxşı tanısin.

Vurğun bəy ailəvi dost olduğu Aykut adlı bir tələbəni çağırırdı və dedi ki, Aqıl xocanın maşını sür və onu apar Köçköy kəndinə, Sultan bəyin qəbrini ziyarət etsin.

Əslən Azərbaycan kökənli olan Aykut bəy yol boyu Bakıdan danışdı, ən böyük arzusu idi Bakını görmək. Nə işə, gəldik çıxdıq kəndin başına. Kənd aşağıda yerlə-

- Arkadaş, sənə nə olub?

Dedim:

- Heç nə, maşın tutub, indi keçər.

Və onu da soruşdular ki, xeyirdimi? Qəbiristanlığı göstərib dedim ki:

- Heç, babamın qəbrini ziyarətə gəlmişəm.

- Baban kim?

- Sultan bəy Sultanov.

- Atatürkün arkadaşımı? Onun məzarı gördüyün qəbiristanlıqda deyil, bu köyde iki qəbiristanlıq var, o, yolun altındakı qəbiristanlıqda yatır. Gedək, bizim ofisdə bir qəhvə iç, özünə gəl, sonra yenərsən aşağı.

Dedim ki, yox, yaxşıyam, sağ olun. Vidalaşib getdik.

Yendik kəndə. Jandarın dedi ki, qəbiristanlığı tapdım. İndi ha axtarıram Sultan bəyin məzarını tapa bilmirəm. Çox qəribə mənzərə idi, qəbiristanlıqdakı başdaşlarının əksəriyyətinin arxasına kirit əlifbası ilə "Laçın" yazılmışdı. Həmin məzarların hamısına baxdım, heç biri Sultan bəyin deyildi. Yoldan keçənlər iki naməlum adamın qəbiristanlığı ələk-vələk elədiyini görüb yaxınlaşdılar ki, nə axtarırsız?

- Sultan bəyin qəbrini.

Bir anda kəndə xəbər yayıldı ki, Bakıdan kimse gəlib Sultan bəyin məzarını axtarır. Uşaqlı-böyükü tökülüb gəldilər. Məlum oldu ki, gələnlərin çoxu Sultan bəyin qohum-əqrəbələri.

Bizi gətirdilər bir torpaq məzarın üstünə. Kənarlarına daş düzmüşdü ki, torpaq dağılmasın. Başdaşı yerində də bir kubik vardı.

Səməd Vurğun demiş:

*Burda bir qəbir gördüm,
Nə başdaşı, nə adı var,
Nə doğması, nə yadı var,
Nə üstünə gəlib-gedən.*

İndi Sultan bəyin də nə başdaşı vardı, nə də adı. Bəlkə üstünə gəlib-gedəni də yoxuydu. Nəsil gətdikcə yadicalaşır. İndi kənddəki qohum-əqrəbələri də Sultan bəyə yadicalaşmışdılar.

Onları qınamıram, elə bizdə də yadicalaşma gədir. Babalarımızı unuduruq. Azərbaycanda çox az adam üçüncü babasının qəbrini ziyarət edir. Və yaxud yeddi babasını tanıyır. Mən şəxsən altı babamı tanıyıram və qəbirələrinin yerini də bilirəm. Təbii ki, oğlanlarım yeddi babasını tanıyır. Çox təəssüf ki, onlar da Ağcabədinin Bayat bölgəsindəki Kolanı kəndində babalarının qəbrini ziyarət eləsələr də ondan otuz addım aralı ulu babalarının qəbrini ziyarət eləmir. Yadicalaşmışlar.

Kənd camaatı əvvəl-əvvəl bizə tərəddüdlə baxırdılar. Soruşdular ki, Sultan bəyin nəyisən?

Dedim:

- Nəticəsi.

Belə bir kişinin nəticəsi olmaq, əlbəttə, xoşbəxtlik idi, təəssüf ki, mən o xoşbəxtlərdən deyildim.

Bundan sonra hamı məni bağrına basıb öpdü. Kövrələnlər də oldu.

Məzarın başından Laçının başçısı Ramiz müəllimə zəng etdim, özü də salamsız-kəlamı, dedim:

- Ramiz müəllim, sənə Sultan bəyin qəbrinin üstündən zəng edirəm.

- Sən həzrət Abbas, düz deyirsən?

- Həzrət Abbasın qələm olmuş qolları haqqı, düz deyirəm.

- Onda yarım saat sonra zəng elə. Qoy o günkü iclasdakıları yığım icra hakimiyyətinə.

Yarım saatdan sonra yenidən zəng elədim. Qoşdu mikrofonu və camaata dedim ki, mən vədəmi yerinə yetirdim.

Qəbiristanlığa toplaşanlar soruşdular ki, kimlə danışırsan?

- Laçınlılarla.

Sevincək telefonu əlimdən aldı. Hamısı Laçında qalan qohum-əqrəbələri soruşurdu. Bir sözlə, Köçköy kəndi ilə Taxta-körpüdəki laçınlılarla birbaşa əlaqə yaratmışdım. Gərək gözlə görəydiz insanların ağlamağını.

Nə qədər evlərinə dəvət etsələr də gəlmədim. Və vidalaşib çıxdım.

İndi gələk Sultan bəyin qəbrinə ki, niyə o gündədi, götürülməyib?

Türkiyənin öz qanunları var. Bir qəbrin üstünü götürmək istəyirsənsə gərək Daxili İşlər Nazirliyindən icazə alasan, hələ sonra Mədəniyyət Nazirliyi də qarışır işə. Yəni heç bir məzar bir-birindən fərqlənməməlidir. Nə işə, uzun bir prosesdir.

Bir zamanlar Qarsda Azərbaycanın baş konsulu olan Həsən Zeynalov Kərbəlayi İsmayılın İqdirdakı məzarını onun adına layiq götürmək istəyəndə uzun zaman mübarizə aparmışdı. Bildirmişdilər ki, məzarın üstə büst qoydurmaq olmaz. Nəhayət, Azərbaycan hökuməti də işə qarışandan sonra bir şərtlə icazə vermişdilər ki, bütün qəbiristanlığı abadlaşdırmaq. Və elə də olmuşdu.

Səhəri günü Qarsdakı baş konsulumuz Ayxan Süleymanlıyla görüşəndə bu məsələ ilə maraqlandım. Bildirdi ki, dəfələrlə Türkiyənin Daxili İşlər Nazirliyinə müraciət edib, hələ ki icazə ala bilməyib.

Bilmirəm, indi Sultan bəy Sultanovun, Atatürkün arkadaşının məzarı yenə o gündədi, yoxsa götürülüb. Hərçənd ki götürülməyib, inanmıram. Götürülməyibse, bu işə də Azərbaycan hökuməti qarışmalıdır.

Rəşad Məcidlə Laçının küçələrini gəzirik. Soruşur ki, nə axtarırsan?

- Sultan bəy küçəsini.

- Belə bir küçə yoxdur.

Görəsən, Laçında, bu gözəl şəhərdə Sultan bəy Sultanovun adını bir küçəyə qoymaq üçün Türkiyənin Daxili İşlər Nazirliyindən icazə alınmalıdır? Amma inanıram ki, yeni salınan küçələrdən birinə mütləq Sultan bəyin adı veriləcək. Və ona da inanıram ki, günlərin bir günü Laçında Sultan bəyin abidəsi də ucaldılacaq.

Onu da qeyd edim ki, Qarabağda Xosrov bəy məclislərə girəndə hamı deyirmiş ki, Sultan bəyin qardaşı gəldi. Bu da Xosrov bəyin xətrinə dəymirmiş, əksinə, fəxr edirmiş. Və onu da bilmək lazımdır ki, Sultan bəyi Sultan bəy edən də elə Xosrov bəy idi.

28 il mən Laçın üçün necə darıxmışamsa, qoy bir az da laçınlılar, eləcə də oxucular da mənim daha nə yazacağlarım haqda darıxsınlar.

(Ardı var)

Bir dəfə Ağcabədidəki Taxtakörpüdə yerləşən Laçın qəsəbəsində İctimai Televiziyanın Sultan bəylə bağlı hazırladığı bir verilişin təqdimatı idi. Onda Laçının icra başçısı Ramiz müəllim idi. Tədbirə məni də dəvət etmişdi və çıxışı da elədim. Çıxışımın sonunda laçınlılara vəd verdim ki, düz bir həftədən sonra Sultan bəyin məzarı üstündən onlara zəng edəcəm. Gəldim evə, İradəyə dedim ki, hazırlaş, səhər çıxırıq Naxçıvana, ordan da Qarsa. Gedək Vurğun Əyyubla da görüşək.

Vurğun Əyyub Azərbaycana test üsulu-nu gətirən bir ziyalıydı, bu gün də hörmət-

şirdi, gözüme ilk dəyən qəbiristanlıq oldu. Qəhərləndim və özümü çox pis hiss elədim. Aykut maşını saxladı, düşdük, su gətirdi ki, əl-üzümü yuyum. Niyə qəhərləndim, Sultan bəylə heç bir qohumluq əlaqələrim yox idi. Babam deyildi, əmim deyildi, dayım deyildi. Heç mən atamın qəbrini üstə qəhərlənmirəm, birdən-birə mənə nə oldu, havam çatmadı.

Bu vaxt yoldan ötən jandarm maşını bizim avtomobili Azərbaycan nömrəli görüb saxladı və içindən iki nəfər ucaboylu jandarm düşdü. Bizə yaxınlaşdılar və mənim halımı görüb soruşdular:

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

DOST ETİRAFI

Həyat o zaman maraqlı və gözəl olur ki, yer üzünün əşrəfi olan insan (təbii ki, yaxşı və dəyərli olan insan - Ə.M.) onu alın təri ilə suvarır, göyərdir və Cənnətə çevirir. Əks halda dünya bir məkan olaraq nə qədər gözəl olur-olsun onun İNSAN adlı sakini yoxdursa, gərəksiz bir coğrafiyadır.

Xatırlayıram, Sovetlər dönmənin bir filmi var idi: "İnsan məskən salır". O filmdəki epizodları gözünüzün önünə gətirin. Onda biləcəksiniz ki, həmin coğrafiyanı dünyaya insan tanıtdı. Deməli biz tanıdıb, sevdirməyi nə qədər çox bacarsaq, bizə də xoş olacaq, çevrəməzə də, cəmiyyətə də, bütövlükdə bəşəriyyətə də.

Onunla tanışlığımın səbəbkarlarından söz düşəndə və ümumiyyətlə bu tanışlıq haqqında düşüncələrə dalanda iki şəxs gözümün önündə dayanır. Onlardan biri həmyerlim, dəyərli söz adamı özünün və sözünün yerini bilən Bəxtiyar Qaracadı.

Məhz Bəxtiyar müəllim redaktoru olduğu bir kitabı (HƏSRƏTİN SAHİLİNDƏ) mənə bağışlayanda dedi ki, bu kişi dünyagörmüş, bərkədən-boşdan çıxmış, sözü ilə əməli üst-üstə düşən ağsaqqallardandır. Onunla nə vaxt qarşılaşsan, bir xəzinə tapmış olacaqsan. İnsanlıq xəzinəsi, ağsaqqallıq xəzinəsi, bir də dəqiqlik xəzinəsi

Yəqin ki, oxucular təkcə mənim üçün yox, bütövlükdə ədəbiyyatımız üçün qənimət ziyalılardan olan, yaradıcılığı ədəbiyyat tariximizə möhürlənmiş Asim Yadigarı tanıyır. Naxçıvan səfərlərimin birində Ürək dostum Asim müəllimin sayəsində artıq qiymətli tanışlığım, barəsində xeyli bilgi əldə etdiyim Firudun Süleymanoğlu ilə üz bəz oturduq

Bəli, belə başladı bizim tanışlığımız. Və bir də gördüm ki, biz artıq bir-birimizə QARDAŞ deyirik. Çünki onun məntiqi, hadisələrə yanaşması, hər sözünü sanki içində milyon dəfə ölçüb-biçib söyləməsi məni həqiqi mənada heyrləndirirdi. Səbəbini bilmədiyim bu qabiliyyət doğrudan da bir Allah vergisi idi.

Onun kitablarını oxuyandan sonra qismən anladım Hacı Firudin Süleymanoğlunu. Bildim ki, fəaliyyəti dövründə o qədər sınaqlardan, o qədər gərginliklərin içindən keçib ki, böyük bir həyat universiteti diplomu qazanıb.

Çalışdığı, bəzən rəhbərlik etdiyi kollektivlərdə həm görkəmi, həm də fəaliyyəti bir-birini tamamlayan insanın bir sifəti, bir məsləki, bir yolu olub.

Ona görə də Naxçıvanda hamı onun təkcə görkəmini, boyunun ucalığını yox, həm də şəxsiyyətinin ucalığını özləri üçün nümunə qəbul ediblər. Adamlar bilib ki, Hacı Firudin heç nəyi səbəbsiz, yersiz, nəyinsə xatirinə söyləyən kişilərdən deyil. Birmənalı şəkildə o, bütöv bir xarakterdir, həm də öyrənilməli və

nümunə götürülməli bir xarakterdir!

Əsərlərində də böyük iddialarda olmadığı, yeri gələndə yazdığını-ürəyini boşaltdığını və bir də yad-daşında olanları yazıya köçürmək naminə qələmə sarıldığını da xüsusi qeyd edir. İstəyir ki, şahidi olduğu, iştirakçısına çevrildiyi maraqlı və tarix üçün gərəkli olanları oxucunun ixtiyarına versin. Gələcək nəsillərə gedib çıxsın.

Çünki o, istər poetik dildə, istər sə nəslə yazdığı bütün əsərlərində Naxçıvanı vəsf edir. Onun minilliklərdən gələn və tariximiz üçün önəmli olan daşını da, qayasını da,

çinarını da, Arpa çayından tutmuş Araza qədər, Batabatdan keçib Şahtaxtıya qədər, Ordubaddan Culfaya kimi, Nehrəmdən Duz dağına, Əlincəyə kimi nə varsa, hər biri barəsində övlad sevgisiylə yazmaqdan, kəhrizlərin pıçılısını misralara çevirməkdən, babası ilə söhbətləri nəvə-nəticələrinə çatdırmaqdan, həyatı vəsf etməkdən doymur. O yazır ki:

*Atalar sözləri gül toxumudur,
Harda əksən bitər, əkəsən gərək.
Deyirlər həyatın gövhəri sudur,
Hər suyun arxını çəkəsən gərək.*

*... Firudin şairlər cərgəsindədir,
Bilirlər yazdığı,dediyi nədir.
Atalar sözü yerincədir,
Yerində məsəli çəkəsən gərək.*

Bir parçasını təqdim etdiyim bu şeirin özündə də Hacı Firudin mərəmi oxucuya məlum olur. O məram da yerində olmaqdır. Deməli, öz yerini bilən adamın iddiası da həmişə halal haqdır! Çünki o, kimisə yıxıb, əzib yerinə sahiblənmək amacı ilə yaşamır. Sadəcə Allahdan ona halal olanla kifayətlənir. Bu isə oturub nəyisə gözləmək demək deyil, əksinə, daxili qaynarlıqdır. Daxili mübarizənin həyata ağıllı şəkildə köçürülməsidir. Ona görə də Hacı Firudin yazır ki:

*Qaydadır, yığdığım itirir insan,
Ömrünü narazı bitirir insan.
Ya lənət götürür, ya rəhmət insan,
Qalır izi tək-tək, həm sözü tək-tək.*

Ümumiyyətlə Hacı Firudin yaradıcılığında oxucuya bir nəsihət də verilir. Təbii ki, bu onun təkcə ağsaqqallıq iddiasının diktəsi deyil. Bu həm də onun reallıqdan çıxış edən məntiqinin bəhrəsidir. Yəni özü görür, yaşayır, bəhrəsini dərir, məhz bu prosesin sonunda gəlidiyi nəticəni nəsihət kimi gerçəkliyə çevirir.

O bilir ki, hər iki dünya sirdir. Birinin sirrini öyrənməyə çalışırıq, o birinin sirrini öyrənməyə doğru yol gedirik.

*Hər iki dünyamız, Firudin sirdir,
Sirlərin sirrini Yaradan bilir.
Əzəli fərqlisə, axırı birdir,
Qismətin mayası Xudadan gələr.*

Mən Hacı Firudin yaradıcılığı barəsində, fikirlərimi oxucularımızla, eləcə də onun özü ilə dəfələrlə bölüşmüşəm. Hətta bir kitabına redaktorluq edib, ön söz də yazmışam.

Lakin hər dəfə hiss etmişəm ki, Hacı Firudin mütaliəsi az qala zamanı qabaqlayır. "Ədalət" qəzetinin ən yaxşı oxucularından biridir. Qəzetin bütün müəlliflərinin sözünü, imzasını yaxşı tanıyır. İradını bildirməkdən də çəkinmir. Tərifinə isə o qədər səmimi deyir ki, adam "Ədalət"çi olmağıyla fəxr edir. Bu adam özünün söhbətlərində mətbuatdan elə yararlanır ki, az qala həmmüəllifə çevrilir. Bax bu xüsusiyyət də qələmlə sirdaşı olan bir dostumun uzun illərdən bəri ənənəyə çevirdiyi yaşamdır.

Onun iş otağına daxil olanda masasının üzərində mütləq qəzet görəcəksən. O qəzetlərin arasında "Şərq qapısı", "525-ci qəzet" və "Ədalət" xüsusi yer tutur.

Bu gün barəsində bir dost etirafı yazdığım Hacı Firudin ömrünün 90-cı ilini tamamlayır. Mən təkcə Bakıdan yox, həm də onun çox sevdiyi Tuğdan, Şuşadan Xarıbülbül ətirli bir dua ilə 90 yaşını təbrik edirəm. Və yaxşı xatırlayıram ki, o, söhbətlərimizin hamısında ən böyük arzusunun dilə gətirib:

- Naxçıvandan maşına oturub Tuğa, Şuşaya gəlmək arzusunul!

Mən dəfələrlə təyyarə ilə bunun mümkününü söyləmişəm. O isə israrla deyib ki, mən Naxçıvandan gəzə-gəzə Tuğa, Şuşaya getmək istəyirəm. İstəyim də budur ki, Zəngəzur dəhlizindən ilk keçənlərdən biri mən olum.

Bu, ağsaqqal istəyidir. 30 il hamımızla bərabər həsrətini çəkdiyi Şuşadan sonra indi də Naxçıvanın quru sərhədinin açılacağı günü ən böyük arzuya çevirib.

Düşmənin burda da ağ bayraq qaldıracağı günü gözləyir. İnanıram ki, Hacı Firudin bu arzusu da çin olacaq.

Çünki qüdrətli ordumuzun "dəmir yumruğu" var.

90 yaşın mübarək, qardaşım. Allah sizin və bizim Zəngəzur arzuzunu çin etsin!

Səfərov Xəlil Əlizamin oğlu 1991-ci ildə Cəlilabad rayonu Təzəkənd kəndində anadan olmuşdur.

Təhsili:
Qarazəncir kənd orta məktəbi bitirmişdir.

2010-2016 - Azərbaycan Tibb Universiteti: Mualicə işi fakültəsi

2019-2023- Türkiyə Cumhuriyyəti İstanbul Bezmialem Vakıf Üni

Hastanesi: Göz xəstəlikləri uzmanlıq təhsili almışdır.

Təcrübə:

2019- İzmir Dokuz Eylül Hastanesi: klinik staj
2019-Tekirdağ Namık Kemal Üni

Hastanesi: həkim oftalmoloq
2019-2023- Bezmialem Vakıf Üni

Hastanesi: həkim oftalmoloq
2024- Ege Hospital: cərrah oftalmoloq

2023-cü ildən etibarən Yeni Klinikada cərrah oftalmoloq vəzifəsində çalışır.

Türk Oftalmoloji Derneği (TOD) və Türk Cumhuriyyəti Oftalmoloji Derneği (TCOD) üzvüdür.

Əlaqə nömrəsi: 070 994 25 25
Yeni klinika unvanı Heydər Əliyev prospekti, 142, Bakı, Azərbaycan

Əhməd Orucoğlu

Xəyanət...

Mənim ərim xalq artisti, mən isə əməkdarım. İki-miz də bur teatrda işləyirik. Teatra gənc, yaraşlıq aktrisa gələndə qədər çox mehriban yaşayırdıq. Bir gün mənə xəbər çatdı ki, mənim ərim gənc aktrisa ilə şuru-murudur. Şuru mənim ərim, muru gənc aktrisadır. Mən onları səhnə arxasında öpüşən yerdə yaxaladım. Gənc aktrisaya dedim: on il öncə mənə də səhnə arxasında belə ehtirasla öpürdü. O ehtiraslı öpüşdən mənə bir qız, bir oğlan qaldı. Davam edin. Sizə səhnədə uğurlar, səhnə arxasında uğursuz günlər arzulayıram.

Evə gəlib iyirmi damcı korvalol içib, ərimi gözlədim. Saat bir oldu ərim gəlmədi. Saat ikidə əsərin qəhrəmanıpeyda oldu. Mən teatrda başladığım monoloqu evdə bitirdim. Çox keçmədi monoloq dialoqa çevrildi. Sonra səhnə hərəkətlərinə keçdik və sonda çilçirəq ərimin başına düşdü. Ərim "Olum və ya ölüm" monoloqunu söyləyəndə, mən ona məhəl qoymayıb, eyvana çıxdım. Bu zaman qonşunun qızı da eyvana çıxdı. Məni gören kimi özünü itirdi. Həyəcanla soruşdu:

- Sizin evdən səs-küy gəlirdi...
- Ərimlə "Xəyanət" pyesinin məşqlərini edirdik.
- Bəs o gurultu səs nə idi?
- Birinci hissənin sonunda çilçirəq ərimin başına düşür.

Qonşunun qızı maraqla soruşdu:
- Hər tamaşada bir çilçirəq sinəcəy?
- Rejissorun traktovkasına görə tamaşada göydən yekə bir qara daş başına düşür. Biz onu evdə çilçirəqlə əvəz edirik.

Qonşunun qızı dedi:
- Oy dad...necə də maraqlı tamaşa olacaq...
Bu zaman ərim qan içində eyvana çıxdı. Baş qarpız kimi yarılmışdı. Qonşunun qızı ərimi görcək:
- Oy dad...siz necə də Hollivud aktyorlarına oxşayırsınız. Ərim mənə tərs-tərs baxıb dedi:
- Hollivudda belə səhnələrə kaskadyorlar çəkilir. Bizdə isə altyorlar özləri çəkilirlər. Çəkilməyəndə məcbur edirlər.

Bunu deyib ərim huşunu itirdi. Mən onu özünə gətirəndən sonra bu qanlı hadisəni ailə dostumuz, yazıçı-dramaturq Əhməd Orucoğluya danışdım. O, da elə bil bir himə bənd imiş. "Xəyanət" adlı tragikomediya yazdı. Sabah premyerası olacaq. Baş rollarda ərim və mən. Tamaşanın finalında göydən qara daş düşəcək. Kimin başına? Bax, onu gəlib özünüz görərsiniz. Hamınızı premyeraya dəvət edirəm.

SEÇİLMİŞLƏRDƏN OLMAQ ŞƏRƏFİ

Adi insanlardan fərqli olaraq dövlətdə, cəmiyyətdə müəyyən mövqə tutan, imtiyaz sahibi olan adamlar barəsində düşünəndə, danışanda həmişə qarşı tərəfdən müəyyən bir reaksiyanı olacağı qaçılmazdır. Çünki müdriklərin dediyi kimi, "beş barmağın hamısı bərabər deyil". Deməli, bu mənada mənim, sənin, bizim öz baxış bucağımız var və biz də həmin o baxış bucağından dünyaya, ət-rafımıza, yaşadığımız gerçəkliklərə baxırıq. Elə o baxış da bizlərdə fikir formalaşdırır

Mən onunla ilk dəfə indi tarixin arxivində adı kiflənən Şaumyanədə, yeni bu gün gerçək və halal adına qovuşmuş indiki Ağcakənd qəsəbəsində qarşılaşmışdım. Biz bir qrup tələbə Ağcakəndə gəzməyə getmişdik və orada öyrəndik ki, rayon komsomol komitəsinin 2-ci katibi

azərbaycanlıdır. Bu bizim üçün çox maraqlı idi, çünki sovet hökumətinin "erməniləşdirdiyi" və ermənilərin də çoxluq təşkil etdiyi bu rayonda azərbaycanlının müəyyən mövqə qazanması həmişə problem olubdur. Elə mənim doğulduğum Hadrut rayonunda da vəziyyət belə idi. Bu ilk təəssüratdan sonra onunla qarşılaşmağımın ikinci ən böyük məqamı Dağlıq Qarabağda Xüsusi İdarənin fəaliyyət dövrünə təsadüf edir. Belə ki, həmin vaxtı İrşad müəllim artıq ləğv edilmiş və Qasım İsmayilov rayonuna birləşdirilərək yenidən formalaşdırılıb Goranboy adlandırılan rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi idi.

Bəli, ilk təqdimatları ona görə öne çıxartdım ki, barəsində fikirlərimi bölüşmək istədiyim İrşad müəllimi necə, hardan tanıdığımı bir balaca sizlərin nəzərinə çatdırım. Çünki tələbəlik illərimizin gözəl anlarının şahidlərindən olan və mənə son dərəcə doğma münasibət bəsləyən ayrı-ayrı insanlar var ki, onlar əslən Goranboydan olduqları üçün söhbətlərimizdə həmişə rayonun gənc yaşlarından vəzifə kürsülərində uğurla irəliləyən İrşad müəlliməndən, necə dəyərlər, ağız dolusu danışmaq qürur hissi keçirirdilər. Onların hər birinin içində eloğulları ilə bağlı özəl istəklər, özəl düşüncələr var idi və bu gün də var. Hətta bəziləri bir az da irəli gedib, İrşad müəllimi özlərinin qan qohumu, əziz adam kimi də təqdim edirdilər. Təbii ki, bunlar baxmadışıldır. Və bu da bir həqiqətdir ki, hər kəs yaxşının, seçilənin ona aid olmasını arzu edir. Məhz bu mənada mən Goranboydan olan tələbə yoldaşlarıma həmişə haqq qazandırmışam. Xüsusilə, unudulmaz və söz ömürlü yazıçımız İsmayıl Qarayevin mərhum oğlu, ürək dostum Qoşqar Qarayev İrşad müəllimi "ağsaqqalım" deyə təqdim edirdi. Bizim münasibətlərimiz o qədər doğma idi ki, söhbət düşsəndə, Qoşqar həmişə İrşad Əliyevi kişiliyin, insanlığın, xeyirxahlığın və bir də diqqətin ən yüksək mərtəbəsində görür və dəyərləndirirdi. Bəli, adi bir kəndli ailəsində doğulub orta təhsilini kənd məktəbində başa vuran, 17 yaşından əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan və çox erkən gəncliyində artıq ictimai müstəvidə özünü göstərməyə başlayan İrşad Əliyev həyatının bəlkə də indi yuxu kimi gəlib-keçən o illərini düş-

mənəməyə çevrilən ermənilərlə çəkişmələrdə də sınaqdan keçirib. Onun bir azərbaycanlı gənci kimi ermənilər arasında öz sözü, öz mövqeyi olması və düşmənin öz dilində "dərini verməsi" bir həyat həqiqətidir. Ona görə də İrşad Əliyev Goranboy rayonuna birinci katib təyin olunanda ermənilər vəziyyətin onlar üçün yaxşı olmayacağını artıq anlamışdılar.

Bütün həyatı boyu Balakən, Ucar, Beyləqan, Kürdəmir rayonlarında rəhbər vəzifələrdə çalışıb, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı naziri olan, YAP-ın yaradıcıları sırasında imzası xüsusi görünən, eləcə də Qaçqın və Məcburi Köçkünlər üzrə Dövlət Komitəsinə rəhbərlik edən İrşad Əliyev bütün sahələrdə təkə bacarıqlı kadr kimi yox, həm də o sahənin mütəxəssisi, ağsaqqal kimi də özünü təsdiqləyirdi. Hər şey adama elə gəlirdi ki, məhz İrşad Əliyev bu rayonu tanımaq, bu rayonda nəyi-sə yenidən qurmaq üçün dünyaya gəlib. Onu tanıyanların, onunla işləyənlərin söhbətlərini dinlədikcə mən həmişə özümə bir sual verirdim. Görəsən, bu cür şəxslər, bu cür seçilmişlər olmasaydı dünyada, həyatımızda nələr baş verərdi? Axi, ağsaqqal sözü, idarəçilik təcrübəsi olan insanın baxışı çox şeyi dəyişir, çox şeyi yerinə qaytarır. Mən bu yazı üzərində işləyərkən maraqlı iki məqam yarandı. Belə ki, six-six görüşüb, məsləhətlərini yaddaşıma yazıb, söhbətlərini dinlədiyim və İrşad müəllimlə də birlikdə işləmiş, böyük həyat təcrübəsi olan Nəbi Muxtarovla telefonla danışdım. Nə iş gördüyümü soruşanda bildirdim ki, İrşad müəllimin 80 illiyi ilə bağlı ürək sözlərimi kağıza köçürürəm. Doğrusu, ağılıma başqa bir niyyət gətirmədən dedim bu sözləri. Dəstəyin o biri ucunda olan Nəbi müəllim:

- Kişi adamdan yazırsan. Mənim tanıdığım və birlikdə işlədiyim ən mükəmməl və ən kamil kişilərdən biridir İrşad müəllim! Onun haqqında ən xoş, ən isti sözləri mütləq yazmaq lazımdır.

İkinci məqam isə Aqil Abbasın "Dolu" romanındakı xatırlamamdı. Həmin romanda qeyd olunur ki, Goranboyun İcra başçısı sovetin "doludağıdan" toplanmış döyüşdə istifadə etmək üçün təmir etdirib Ağdamın müdafiəsinə göndərmiş...

Bəli, əslində Nəbi müəllimin söylədiyi bu həqiqəti təqribən bir ay bundan öncə mənə tələbək dostum Eyvaz Hüseynov da demişdi. O da vurğulamışdı ki, mən İrşad müəllimi Beyləqanda işlədiyini zaman yenidən kəşf etdim, yenidən tanıdım. Və həyatımdan çox razıyam ki, bu cür bir kişinin həmsöhbəti olmuşam.

Yazının əvvəlində vurğuladım ki, hər kəsin həyata bir baxışı var. Bu gün 80 yaşlı olan İrşad müəllimin də həyata, insanlara, dövlətimizə baxışı məlumdur. Amma bir gerçəklik də var ki, onu danmaq mümkün deyil. Əksinə, böyük məmnunluq hissi ilə etiraf etmək lazımdır ki, aid olduğumuz bu böyük insan kütləsi içərisində seçilmək xoşbəxtliyi nəsis olanlardan biri də məhz İrşad Nadir oğlu Əliyevdir. Çünki o, seçilmişlərdən olmaqla seçməyi də bacarıb. Həm sözünü, həm fəaliyyətini, həm də dəyərləni dəyərləndirmək imkanını səxavətlə, həvəslə layiqlərdən əsirgəməyib. Ona görə də vəzifə kürsüsündə olanda da, indi təqaüdcü kimi nəvələriylə, doğmalarıyla, dostlarıyla xoş günlərini keçirəndə də daxilən rahatdır. Çünki o, seçilmişlərdəndir, xoş məramla xatırlananlardandır. Deməli, o, özünü yaddaşlara həkk etmiş, ürəklərə köçürmüş Allah bəndəsidir. Allahın sevdiyi bəndələr içə həmişə öndə olurlar.

Mən də tanıdığım, amma bu günə qədər bir dəfə də olsun həmsöhbət olmadığım, yalnız eşidib, müşahidə edib, şəxsiyyətinə rəğbət bəslədiyim Azərbaycanlı seçilmişlərdən olan bir müdrik KİŞİYƏ 80 yaşınız mübarək, İrşad müəllim! - deməyi özümə mənəvi borc bildim.

Əbulfət MƏDƏTOĞLU

Allahverdi Eminov

Məmməd Araz poeziyası

barədə bir neçə söz...

Məmməd Araz haqqında mənim yazmağım daha çətindir, çün vaxtilə sözü-mü demişəm və bir monoqrafiya da nəşr etdirmişəm. Amma zəngin şairi nə qədər oxusan bir o qədər özün də zənginləşirsen. Ona görə ki, şairin poeziyasında insan hissələri dünyanı anlamağı bacarmaqdan başlayır. Şair insanın varlığı və hissələrini, psixoloji durumunu yaşayır. Məmməd Araz poetikasında insan bütün mövcudatı əhatə edən əzəli qüvvənin doğuluşundan yaranmışdır. Məhəbbət (təkcə "eşq" mənasında yox) insanı hərəkətə gətirən, onun çiyinləri

Məmməd Araz poeziyası insanı sevincə, nikbinliyə çağırırmışdır və bunu şair üçün təbii hesab etmişdir, insanı dəyərləriylə yanaşı, onun qüsurları da təsvir olunur. Axi, insanı ideallaşdırmaq səhv deyilməmi? İnsan yeri gələndə ziddiyyətlərlə barışır, güzəştə gedir, lakin şair olaraq millətə nə məni emosiyalarla yanaşılmasının əleyhinə çıxır. Necə ki, qeyri-adi xüsusiyyətlərimizə qurd, tülkü, çaqqal verdişləri bulaşdırılmışlar əsrlər boyu. Necə ki, sonralar bu çirkəbi silmək çətinləşir. "Qurd xasiyyəti" şeirində fikrini sərrast deyir:

**Qurdlar yatışırlar ağız-ağıza,
Qurdlar bir-birinin gözündə yatır.
Dönüb öz yalında geriye baxsa
Qurd da öz yalında diş qaçqıldadır.
Gecə qurd yuxusu qurd yuxusundan
Çimir də istəməz öz qorxusundan...**

Bu gün də qurdlara xas xasiyyət insanlar tərəfindən yaddan çıxmamışdır. Amma qurdların üstündən xətt çəkməyə, onları birgəlikdən nəticə çıxaraq:

**Səhər dumanından birgələşərlər,
Axşam toranında birgələşərlər.
Girəvə marıqda yatar birisi,
İtlərin başını qatar birisi,
Quzunu dərəyə dartaq birisi...**

"Qurd xasiyyəti"ndə poetik motivlər itmədi, çün, maraqlı yaradıcılıq psixologiyasıdır, şair sonralar quzu obrazını başqa yönümdə canlandırdı.

Məmməd Arazın poeziyası polifonikdir, "modern"dir, - desəm yanlışmaram. Şeir onun üçün gerçək, gözəl və ölməzlik pəncərəsindən görünmüşdür, şair insan adına, cəmiyyət adına, inkişaf adına qələmə alınmalıdır. Deməli, poeziya sənət üçündürsə, insan fenomenindən bəhs etməlidir. Belə ruhlı şeirlər istənilən dövrlər üçün modernistdir.

M. Arazın poeziyasından analitik qənaətə gəlmək mənim üçün təbii, çün, şeirlərindəki estetiklik, obrazlılıq, metaforik çarələr müəllif qayesinin dərinliyinə varır, insan fəzilətinə çağırışdır. Belə bir rakursdan Məmməd Araz poeziyasının qarşısına müəyyən tələblər qoyur: poeziya insanın ən ali hissələrinin təzahürüdür, ona görə ki, başqa sənət növlərindən yuxarıda dayanır, duyğuları oyadır, həzin-həzin pıçıldayır:

**Poeziya, poeziya!
Ey qələm qardaşım!
Mənimlə diz-dizə,
Üz-üzə oturan
Sirdaş bacım,
Həmdəm qardaşım! -**

deyir. "Şeirim", "Şeire gətir", "Deyirlər şeir oxunmur" və s. poetik nümunələr fikrimizin təsdiqidir. Məmməd Arazın poetik fərdiyyəti - tematikasında şair - şeir, yaxud şeir - şair paraleli avtobiografik xarakterlidir və şeirlərin predmetində "müəllif məni" durur - bu tezi qəbul edirik.

Məmməd Araz şairdir! Və oxucusunu tapdı! "Mən şairəm" şeirini yazdı! Onun üçün söz estetik idealın bədii şərti üsuldur, sənətin obrazlı ifadəsidir, şair coşğunluğunun ruhi yüksəkliyidir. Söz mənəvi və maddi azadlığa can atır. Söz substansiyadır, cövhərdir, davranışın çevrilməsidir.

Məmməd Arazın poeziyası fəal estetik və intellektual qüvvədir, misraları bir hərəkətdir, jestdir, standartlardan uzaqdır...

Məmməd Arazın poeziyası ilə tanış olduqca saatları, günləri əsəblərimə büküb özümə toxdaqlıq verməmişəm, öz dünyamdan ayrılmışam, xəyalım həqiqətə körpə sevinciylə sığınib. Qayıtmışam öten illərə, sirlə - soraqlı dünyaya: vətənləşdim, məhəbbətləşdim... sağlıq olsun, ömrüm vəfa versə - şairin poeziyasına bir də qayıdacağam.

nə xeyirxahlıq yükünü qoyan görünməz hissələr dünyasından çıxmalıdır. İnsan nə səbəbdən öz ilahi vəzifəsindən uzaqlaşır? - sualının cavabına gəldikdə deməliyə: insanlığa cəhdde onun ürəyində və şüurunda ilahi hikmət şirəsi dadını itirmişdir, ruhi yüksəklik aşığılara təpilməmişdir. Çün, insan fenomenal varlıqdır, Kainatın gözünə dik baxa bilir - Allahın dərgahına qovuşsun. "Dağlara çağırış" şeirində "Şair, qayalara, dağlara söykən, mənim də arzumu sən yaşat bari" pıçıldamaqla xatırladır ki, dağıdıcı nə varsa məqsədinə çatmayacaq, "ən ağır anlarında dağlarla danış, ən ali komandır o müdrik qocadır" öyüdünü bəyan edir:

**Dağlar sevgisində bir ilahi ata,
Dağlar erköyünlər atası deyil.
Kimini xurcuntak çiyinə atan,
Yellənc sapanına qoyub kimini,
Dərələr dibinə atası deyil.**

Məmməd Araz poeziyasında insanlığa nail olma insan vücudunda ruhun dərkidir, sərt ehtirasların: qadınperəstlik üçün alçalma verdişi, şəxsi səadət səyi, zəhmətsiz ifrat toplama vurğunluğu və s. aludəçisi olmamaqdır. "Tarixçi alimə" adlı şeirini 1983-cü ildə qələmə aldı, sözünü alimlərlə bölüşdürdü, ona görə ki, cəmiyyətdəki eksiklikləri, ziddiyyətləri görürdü, bunlar şeirdə poetik ifadəsini tapdı. Filosof - şair Helvetsi əbəss deməmişdi: aydın, səmimi ideyalar sahibi olmaq azdır, bu ideyaları başqalarına çatdırmaq üçün həm də aydın ifadə bacarığı, daxili zərurəti poetikləşdirmək gərəkdir:

**Tarix əlifbası daşdan başlanır,
Əl dəydi yum-yumşalır, göyərir indi.
Başda daş olubdu, daşda baş olub
Bunları eləmək də hünərdi indi.**

**Tarixə dəyməsin yalan barmağı,
Haqqım yox quşun da haqqını danam.
Mən öz keçmişimə heykəl yonmağı
Alnına yazdıran oğullardanam.**

ÖNDƏ OLMAQ ALIN YAZISI İDİ

Ramiz Əskər - Əskərov Ramiz Baxşəli oğlu. Bu ad mənim üçün ən əziz, doğma və unudulmazdır. Mən onunla 1972-ci ilin sentyabr ayında Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin auditoriyasında tanış olmuşdum. Amma onun qeyri-adiliyi haqqında hələ bir ay qabaq eşitmişdim. Həmin illərdə jurnalist ixtisas çoxları üçün əlçatmaz bir zirvə idi. 1972-ci ilin yayında Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinə daxil olmaq üçün imtahanlarda 50 yer uğrunda təqribən 500 nəfər mübarizə aparırdı. İlk imtahanlarda məktəbi qızıl medalla bitirmiş Ramiz Əsgər 2 imtahandan əla qiymət alaraq digər imtahanlardan azad edilmiş və tələbə adını qazanmışdır. Dərslər başlayanda biz Ramizin dərin savadına, erudisiyasına yaxından bələd olduq. Onun cavablandırma bilmədiyi bir sual yox idi. Orta məktəb proqramını mükəmməl mənimsəmiş, sayısız-hesabsız kitablar oxumuşdu. Dəmir məntiqi, güclü hafizəsi çox bəlağətli, səliq və aydın nitqi vardı. Danışanda bir sözü heç vaxt iki dəfə təkrar etməzdi.

Bir dəfə yazıçı, professor Qulu Xəlilov dedi:

"Qırx ildir filologiya və jurnalistika fakültəsində dərs deyirəm, hələ bu cür dəqiq və səliq nitqi olan tələbə görməmişəm". Başqa epizodlarda da bu cür hallar olurdu. Məsələn, müəllimlərimizdən biri belə bir sual verdi: "Assent" sözünün əhəmiyyətini kim yazı bilər. Doğru variantı assistent idi. Onu ancaq Ramiz bildi.

Yazıçı, professor Mir Cəlal Paşayev "Sələbiyyənamə" nə deməkdir? sualını verəndə ("Tülkünamə"), onun da düzgün variantını Ramiz demişdir. Bir dəfə də Nəsir İmanquliyevin dərsində Ramiz ABŞ-in siyasi xadimlərindən Din Raskin, Bzerjinski və Maknamaranın adını çəkdi. Nəsir müəllim təəcübü soruşdu: "Sən bunları haradan bilirən?". Bir dəfə də gözəl jurnalist, müəllimimiz Nərrəm Zeynalov 1920-ci illərə aid "Azvin" termininin mənasını soruşdu: - Azərbaycan Şərəfçilik İdarəsi deyərək Ramiz cavab verdi.

Azərbaycanın ilk mətbuat orqanlarını oxuya bilmək üçün bizə ərəb əlifbasını tədris edirdilər. Müəllimimiz məşhur şərqşünas alim Əli Fəhmi idi. Amma bizim bəxtimizdən bu böyük ziyalı dərslər başlayandan bir az sonra xəstələnib dünyasını dəyişdi. Biz bu əlifbanı lazımcınca öyrənməmişdik. Amma Ramiz Əsgər bu əlifbanı müstəqil olaraq mükəmməl öyrənmişdi və sonra "Odlar yurdu" qəzetinə baş redaktor olaraq bu əlifba ilə qəzet çap etdirirdi. O, ərəb, fars, türk, özbək, qazax, türkmən, qırğız, tatar, başqırd, qaqaüz, rus, alman və hətta erməni dillərini bilirdi. Bir dəfə bizə İrəvan universitetindən bir alim gəlmişdi. Mətbuat tarixi üzrə Zaqaqzıyada ilk professor idi. Erməni bolşevik mətbuatı tarixindən müzakirə edirdi. Ramiz ayağa qalxıb erməniyə 5-6 cümlə dedi. Auditoriyada çoxları gülüşdü. Sən demə Ramiz ona erməni dilində sual vermiş.

Ramiz çox parlaq tələbə idi. Hamımızdan seçilirdi. Bütün imtahanlardan yalnız "əla" qiymət alırdı. Hər gün Axundov adına kitabxanaya gedirdi. Gecələr də hamını yuxuya verib kitab oxuyurmuş. Bunu tələbə yoldaşımız, indi professor şair kimi tanınan Adil Cəmil danışdı: "4-cü Yasamal küçəsində kirayənmiş idik. Gecələr oyanıb görürdüm ki, Ramiz durmadan oxuyur. Onun alim olacağını elə o vaxtdan bildirdim".

Ramizin mühüm bir cəhətini də deyim: o dövrün KİV-ndə keçən bütün siyasi xadimləri, bütün ölkələri, paytaxtları əzbər bilirdi. Məsələn, Tanzaniya və Zənibar Birləşmiş Respublikası adlı dövlətin varlığını mən ondan eşitmişdim. Bilirdim ki, gecələr türk radiolarına, Bi-Bi-Si-yə və "Azadlıq" radiolarına qulaq asırdı. 1975-ci ildə üçüncü kursu bitirdik. Həmin il M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinə göndərmək üçün bir tələbə seçilməli idi. Təbii ki, dekanımız, professor Şirməmməd Hüseynov bu yerə Ramiz Əskəri layiq bildi və o. Moskvaya getdi. Bundan sonra onu ancaq yay-qış tətilində qısa müddətdə görürdük. Amma Ramiz həmişə mənimlə məktublaşdı. Ali təhsili başa vurduqdan sonra hamımız təyinatla rayonlara getdik, ancaq əlaqələrimiz davam elədi.

Ramiz bir neçə il "Azərbaycanın səsi" radiosunda işlədi. Sonra yeddi dildə (Azərbaycan, türk, ərəb, fars, ingilis, fransız, alman) çıxan "Azərbaycan bu gün" jurnalının, daha sonra "Odlar yurdu" qəzetinin baş redaktoru oldu. Ərəb, latın və kiril əlifbalı ilə nəşr

nın qurulması, gerbi, himni, bayrağı, dövlət qurumları, parlamenti, siyasi və hərbi xadimləri, pulları və s. haqqında çox maraqlı yazılar verildi.

Xaricdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları, dərnek, cəmiyyət və birliklər, mətbu orqanlar, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, görkəmli azərbaycanşünas alimlər haqqında materiallar dərc olunurdu. Qətiyyətlə deyə bilərəm ki, milli şüurun oyanmasında və milli azadlıq hərəkatının formalaşmasında bu qəzetin və onun baş redaktoru Ramiz Əskərin müstəsna rolu vardı. Yaşlı nəsil bunu gözəl bilir.

Ramiz yeddi il "Odlar yurdu"nda işlədikdən sonra İstanbulda çıxan məşhur "Hürriyyət" qəzetinin Qafqaz üzrə xüsusi müxbiri oldu, bir müddət isə "XXI əsr" adlı qəzeti redaktə etdi. Azərbaycan Jurnalistlər Birliyində baş katib vəzifəsində çalışdı, "Azərbaycan mətbuatı bu gün" adlı jurnal, əyalət mətbuatına kömək üçün xüsusi büləntlər buraxdı, jurnalistlər üçün treninqlər təşkil etdi. O, Beynəlxalq Mətbuat İnstitutunun (Vyana) və Avrasiya Yazıqlar Birliyinin (Ankara) üzvü olub və orada çox səmərəli fəaliyyət göstərmiş.

Elə bir məqam gəldi ki... Ramiz Əskər bu barədə belə deyirdi: "Jurnalistika çox ağır sənətdir. Qəzetçilik çox çətin peşədir. Məni düzgün başa düşsün. Allahın hər gününü, sabahı, həftəsi bitirir. Qəzet daim çıxmalıdır. Jurnalistin beyni bir an belə yatmır, dincəlmir, daim axtarır. Nəticədə beyin yorulur, sovrulur, gücdən düşür. Məsələn, gedib aspirant olursan, bir il minimumları verir-sən, bir il materialları toplayırsan, bir il dissertasiya yazırsan, bir il də müdafiə gözləyirsən. Nəticədə elmi ad alıb elmlər namizədi (fəlsəfə doktoru) olursan. Halbuki jurnalistikada hər həftə olmasa da, hər ay əlindən bir dissertasiya həcmində yazı gəlib keçir və bu iş illərlə təkrar olunur, sən isə yerində sayırsan. Bir də görürsən yaşınlı üstünə yaş gəlir, sən hər mitinqə, hər olaya, hər tədbirə yetişə bilmirsən. Bunları nəzərə alıb bir az müərkəb, bir az oturaq iş olan elmi seçdim."

Ramiz Əskər 2002-2006-cı illərdə Bakı Dövlət Universitetinin türkologiya kafedrasında əvvəzçi-müəllim kimi işlədi, rus və Azərbaycan bölmələrində "Qədim türk yazılı abidələri", "Orta türk dövrü abidələri", "Türkologiyaya giriş", "Türk mədəniyyət tarixi" fənlərindən dərs dedi, xüsusi kurslar apardı. Elmlər namizədi və elmlər doktoru dissertasiyaları yazdı, müdafiə elədi. 2007-2012-ci illərdə mühacirət ədəbiyyatı və bədii tərcümə elmi-tədqiqat laboratoriyasının baş elmi işçisi və müdiri oldu. 2012-ci ildə türk xalqları ədəbiyyatı kafedrasının, 2016-cı ildə isə türkologiya kafedrasının müdiri seçildi.

Ramiz Əskərin qələmindən indiyədək 16 monoqrafiya, kitab və tədris vəsaiti, 260-yə yaxın elmi məqalə çıxıb. Onun yazdığı irihəcmli "Qutadğu bilig", "Mahmud Kaşğari" və onun "Divanü lüğət-it-türk" əsəri, "Orxon abidələri", "Türk xalqları ədəbiyyatı öçerkləri", "Bağımsızlıq dönməsi Azərbaycan Edebiyyatı" monoqrafiyaları mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Ali mənəviyyət etdiyi bibliografiyalar da çox məşhurdur. Məsələn, o, "Divanü lüğət-it-türk" əsəri üzrə 22 dildə 1.500, "Qutadğu Bilig" üzrə 22 dildə 3.000, "Kitabi-Dədə Qorqud" üzrə 43 dildə 8.841 məxəzin (kitab, monoqrafiya, məqalə, dissertasiya, tezis) topladığı bir neçə bibliografiya hazırlayıb.

Türk dünyasında yaxşı tanınan Ramiz onlarca beynəlxalq konfransa, foruma və simpoziuma qatılıb, maraqlı məruzələrlə çıxış edib. O, Orxon-Yenisey

Abidələrini öz gözü ilə görə, bünun üçün Monqolustana, Xakasiyaya, Altaya, Tuvağa gedən yeganə Azərbaycan alimidir. Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkmənistan, Tacikistan, Türkiyə onun tez-tez ziyarət etdiyi məkanlardır.

Bu fədakar elm adamını başqalarından fərqləndirən digər mühüm cəhət onun tərcüməçilik fəaliyyətidir. İndiyə qədər Ramiz Əskər, özbək, uyğur, qazax, qırğız, türkmən, tatar, qaqaüz dillərindən 60-dək kitab tərcümə edib. Bunların arasında Faruq Sümərin "Oğuzlar", Bahəddin Ögəlin "Türk mifologiyası", Yusif Balasağunlunun "Qutadğu bilig", "Monqolların gizli tarixi" kimi mühüm əsərlər vardır. Dahi dilçi Mahmud Kaşğarinin 4 cildlik fundamental "Divanü lüğət-it-türk" əsərini ana dilimizə tərcümə etməsi isə alimin milli mədəniyyətimiz və elmimiz qarşısında ən böyük xidməti sayıla bilər.

Ramiz Əskər son dövrlərdə türk xalqları arasında ədəbi əlaqələrin inkişafına mühüm töhfələr verib, türk xalqları ədəbiyyatının parlaq simalarından Babur, Mehri Xatun, Əndəlib, Azadi, Məxdumqulu, Molla Nəfəs, Toktoqul, Çobanzadə, Tukay və digər ədiblərin kitablarını ana dilimizə çevirib, onlara ön söz, qeyd və şərh yazıb, özbək və türkmən şeiri antologiyalarını hazırlayıb.

Bu sahədəki böyük uğurlarına görə Türkiyənin "Türk dünyasına xidmət" və "Qızıl alma" mükafatları, Azərbaycanın "Rəsul Rza" mükafatına, Özbəkistanın beynəlxalq "Babur" mükafatı, Qazaxıstanın Qasım Amanjolvov və Mağcan medalları, Türkmənistanın "Altın əsr" mükafatı və Məxdumqulu medalı, Ukraynanın Bəkir Çobanzadə medalı, Qırğızıstanın Toktoqul medalı, Tatarıstanın "Mədəniyyətə xidmət" medalı, Rusiyanın Qaysın Quliyev medalı, Beynəlxalq Türk Akademiyasının Wilhelm Tomsen mükafatı, TürksOY-un xüsusi mükafatı və yubiley medalları ilə təltif edilmiş.

Ramiz Əskərin əməyi dövlətimiz tərəfindən də yüksək qiymətləndirilib, o, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2014-cü ildə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilmiş, 2010-cu ildə isə "Əməkdar jurnalist" fəxri adına layiq görülmüş. Gözəl jurnalist, tanınmış alim və mahir tərcüməçi Ramiz Əskər bu il anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə "Vətənə xidmətə görə" ordeni və Ulu öndərin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə "Heydər Əliyev" medalına layiq görülmüşdür.

Ramiz Əskər bir insan kimi də yüksək mənəvi dəyərlərə malik idi. O, ailəsinə sədaqətli, səmimi və mehriban ailə başçısı idi. Yüksək əxlaqlı və savadlı iki qız və bir oğul böyüdü. Ömür-gün yoldaşı Solmaz xanım 4 il qabaq dünyasını dəyişəndən sonra o, çox pessimist olmuşdu.

Mən bir neçə gün idi əziz dostum, qardaşım Ramiz Əskər haqqında ardıcıl düşündürdüm və bir yazı yazmaq üçün fikirlərimi toplayırdım. Təsədüfən internetdə Bakı milyonçusu, xeyirxah insan, İndiyə qədər adı dillərdə gəzən Musa Nağıyevin nəvəsi Dillərə Nağıyevanın babası haqqında verdiyi məlumatları oxudum. Orda bir rəqəm diqqətimi cəlb etdi. Ağamusa Nağıyev Bakıda öz vəsaiti hesabına 98 möhtəşəm bina tikdirib. Bir anda mənə müqayisə yarandı. Ramiz Əskər də bütün yaradıcılıq illərində irili-xırdalı 98 kitab yazıb. Hələ minlərlə qəzet məqalələrini hesaba almasaq, o, 98 kitabı ilə türk dünyasının tarixində ən görkəmli yerlərdən birini fəth edib və bu zirvədən Ramiz Əskər dühası min illər görüncəkdir. Allah sənə rəhmət eləsin, əziz qardaşım!

Çingiz Ənvəroğlu, "Qızıl qələm" mükafatı laureatı Şəki

BQXK əməkdaşları Qarabağ separatçlarına baş çəkib

İyun ayında BQXK əməkdaşları Azərbaycan tərəfinin haqqında məlumat verdiyi erməni əsilli şəxslərə yenidən baş çəkiblər.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu BQXK-nın Bakı nümayəndəliyinin ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova deyib. O bildirib ki, saxlanılan şəxslərlə təkbətək görüşlər keçirilib və onların ailələri ilə əlaqəsi üçün şərait yaradılıb. Mandatına uyğun olaraq BQXK, bu cür başçəkmələr zamanı saxlanılan şəxslərlə rəftarı və saxlanma şəraitini qiymətləndirir. BQXK həmçinin, şəxslərin ailələri ilə əlaqələrini bərpa etmək və ya davam etdirmək üçün şərait yaradır. BQXK-nın prosedurlarına uyğun olaraq, başçəkmələrlə bağlı müşahidələr və tövsiyələr yalnız saxlayan tərəflə paylaşılır və müzakirə edilir.

"Bakı və İrəvan arasındakı təmasları dəstəkləməyə davam edirik"

ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller Vaşinqtonun Bakı və İrəvan arasındakı təmasları dəstəkləməyə davam etdiyini deyib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə diplomat brifinqdə söyləyib. "Biz Azərbaycan və Ermənistan arasındakı əlaqələri dəstəkləməyə davam edirik", - o qeyd edib. O bildirib ki, ABŞ bu məsələnin həlli istiqamətində işləməyə davam edəcək.

"Fransa bununla Azərbaycanı qıcıqlandırır"

Ermənistanın özünü müdafiə etmək, Fransadan və ya başqa ölkələrdən silah almaq hüququ var, lakin sülh müqaviləsi imzalamağa yaxın olduğumuz üçün Parisin bu addımı Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münasibətlərdə yeni təribatçı elementdir.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu ATƏT-in Minsk Qrupunun keçmiş amerikalı həmsədri Ceyms Uorlik deyib.

O hesab edir ki, Fransa Ermənistanla silah tədarükü ilə bağlı müqaviləni Azərbaycanla sülh sazişi imzalandıqdan sonra bağlamalı idi. "Ermənistanın müdafiə olunmaq hüququ var, ordusu olacaq, onu ləğv etməyəcək, sərhədlərini istənilən xarici təhlükələrdən qoruyacaq, lakin təəssüf ki, sülh sazişinə yaxınlaşdıqca belə bir addım çətinlik yaradır və danışıqları daha da çətinləşdirir", - Uorlik bildirib.

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ TAMAMLANAN İL ÜZRƏ

"Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması Qaydaları"na 1 nömrəli əlavə.

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 Dekabr 2023

Müəssisə, təşkilat : Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 saylı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti

Ölçü vahidi: manat

Böl mə/ maddə	Bölmə/Maddələrin adı	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin Nösi	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə	
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
AKTİVLƏR						
1	Uzunmüddətli aktivlər					
10	Qeyri-maddi aktivlər	4.2	31 058,19		12 208,04	
11	Torpaq, tikili və avadanlıqlar	4.1	20 051 898,61		4 282 973,94	
12	İnvestisiya mülkiyyəti					
13	Bioloji aktivlər					
14	Təbii sərvətlər					
15	İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar					
16	Təxirə salınmış vergi aktivləri					
17	Uzunmüddətli debitor borcları		200 000,00			
18	Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri		100,00			
19	Sair uzunmüddətli aktivlər					
	Cəmi uzunmüddətli aktivlər			20 283 056,80		4 295 181,98
2	Qısamüddətli aktivlər					
20	Ehtiyatlar	5	80 130,90		45 321,76	
21	Qısamüddətli debitor borcları	6	1 591,00			
22	Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	95 817 168,09		1 772 230,52	
23	Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri					
24	Sair qısamüddətli aktivlər	6	16 409 550,45		599 429,92	
	Cəmi qısamüddətli aktivlər			112 308 440,44		2 416 982,20
	CƏMI AKTİVLƏR			132 591 497,24		6 712 164,18
KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR						
3	Kapital					

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABATın davamı

30	Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapital	8	500 000,00		500 000,00	
31	Emissiya gəliri					
32	Geri alınmış kapital (səhmlər)					
33	Kapital ehtiyatları					
34	Bölişdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	11;12	19 957 918,26		3 796 937,53	
	CƏMI KAPİTAL			20 457 918,26		4 296 937,53
4	Uzunmüddətli öhdəliklər					
40	Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər					
41	Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər					
42	Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri					
43	Uzunmüddətli kreditör borcları					
44	Sair uzunmüddətli öhdəliklər					
	CƏMI UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR					
5	Qısa müddətli öhdəliklər					
50	Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər					
51	Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər					
52	Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər	10	25 417,70		44 739,58	
53	Qısamüddətli kreditör borcları	10	132 339,83		680,99	
54	Sair qısamüddətli öhdəliklər	10	111 975821,48		2 369 806,09	
	CƏMI QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR			112 133 579,01		2 415 226,66
	CƏMI ÖHDƏLİKLƏR			112 133 579,01		2 415 226,66
	CƏMI KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR			132 591 497,27		6 712 164,19

08 iyun 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Muşfiq Həsənov
Baş Mühəsib

"Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" PHŞ

MƏCMU GƏLİRLƏR (MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR) HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ TAMAMLANAN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

"Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması Qaydaları"na 2 nömrəli əlavə.

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT

31 Dekabr 2023

Müəssisə, təşkilat : Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 saylı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti

Ölçü vahidi: manat

Böl mə/ maddə	Bölmə/Maddələrin adı	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin Nösi	Hesabat dövrü üzrə		Əvvəlki dövr üzrə	
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
GƏLİRLƏR						
60	Əsas əməliyyat gəlirləri	11	19 462 176,09		630 193,91	
61	Sair əməliyyat gəlirləri	11	1 364 812,68		3 604 027,03	
62	Fəaliyyətin dayandırılmasından yaranan gəlirlər					
63	Maliyyə gəlirləri	11	170 955,30		1 854,35	
64	Fövqəladə gəlirlər					
	Cəmi gəlirlər			20 997 944,07		4 236 075,29
XƏRCLƏR						
70	Satışın maya dəyəri üzrə xərclər					
71	Kommersiya xərcləri	13	450 630,68			
	<i>Kommersiya xərcləri kimi tanınan xammal və material xərcləri</i>					
	<i>Kommersiya xərcləri kimi tanınan işçi heyəti üzrə xərclər</i>					
	<i>Kommersiya xərcləri kimi tanınan işçi heyəti üzrə xərclərə görə hesablanmış sosial sığorta ayırımları</i>					
	<i>Kommersiya xərcləri kimi tanınan aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri</i>					
	<i>Kommersiya xərcləri kimi tanınan digər xərclər</i>	13	450 630,68			
72	İnzibati xərclər	13	4 381 136,68		439 137,76	
	<i>İnzibati məqsədlər üçün istifadə olunmuş xammal və material xərcləri</i>	13	239 215,25		27 736,48	
	<i>İnzibati işçi heyəti üzrə xərclər</i>	13	2 226 398,26		237 616,03	
	<i>İnzibati işçi heyəti üzrə xərclərə görə hesablanmış sosial sığorta ayırımları</i>	13	560 765,33		61 966,40	

"Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" PHŞ

MƏCMU GƏLİRLƏR (MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR) HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ TAMAMLANAN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT Davamı

	İnzibati məqsədlər üçün istifadə olunan aktivlərin amortizasiya xərcləri	13	777 357,48		21 435,73	
	İnzibati məqsədlərlə bağlı digər xərclər	13	577 400,36		90 383,12	
73	Sair əməliyyat xərcləri	13	875,99			
74	Fəaliyyətin dayandırılmasından yaranan xərclər					
75	Maliyyə xərcləri	13	4 319,99			
76	Fövqəladə xərclər					
	Cəmi Xərclər	13		4 836 963,34		439 137,76
	Mənfəət (zərər)					
80	Ümumi mənfəət (zərər)	11; 12		16 160 980,73		3 796 937,53
81	Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay					
	Cəmi Mənfəət (zərər)			16 160 980,73		3 796 937,53
90	Mənfəət vergisi					
341	Xalis mənfəət (zərər)			16 160 980,73		3 796 937,53

08 iyun 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Muşfiq Həsənov
Baş Mühəsib

Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi

№ 23 (2397) 28 iyun 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Bu gün dünyada bir-birindən iqtisadi cəhətdən güclü və zəngin ölkələr çoxdur. Heç şübhəsiz, həmin iqtisadi cəhətdən qüdrətli olan dövlətlər də dünya siyasətinə təsir edir və öncə öz maraqlarını qoruyurlar. Hətta ABŞ və Avropanın inkişaf etmiş ölkələri belə haqq-ədalət və demokratiya kənarında qalır və özlərinin maraqlarını müdafiə edirlər. Onlar hansı ölkələrə təsir etmək istəsə, o dəqiqə əllərində demokratiyanı, insan hüquqlarını, söz və mətbuat azadlıqlarını əllərində bayraq edirlər. Guya onlar bu dəyərləri hər şeydən üstün tuturlar. Amma

hətdən güclü olması nə Qərbe, nə İrana, nə də Ermənistanə sərf edir. Təbii ki, güclü Azərbaycanın mövcudluğu Cənubi Qafqazda sabitliyin yaranmasına və burda iqtisadiyyatın-sənayenin, kənd təsərrüfatının və digər sahələrin inkişafına şərait yaradır. Heç kim deyə bilməz ki, bu gün Azərbaycan dünyada öz sözünü deyə bilməz. Əksinə, bütün dünya görür ki, ölkəmiz, hətta böyük güclərin qarşısında belə tab gətirir, onların dediyi ilə oturub-durmur.

Azərbaycanda iqtisadiyyatın sürətli inkişafı müstəqillik dövrünə qədəm qoyduqdan sonra

Dünyanın zəngin ölkəsi - Azərbaycan!

demokratiya adıyla ABŞ-ın, Fransanın, İngiltərənin, hansı ölkələrə daxil olmasını və onların sərvətlərini talamasını heç kim bilməsə də, dünya ictimaiyyəti yaxşı bilir.

İraqda, Misirdə və digər Şərqi ölkələrində Amerikanın

başladı. Daha doğrusu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlişi ilə Azərbaycanın iqtisadiyyatı yenidən çiçəklənmə dövrünü yaşadı. Belə bir vaxtda iqtisadiyyatı yenidən qurmaq elə də asan deyildi. Çünki ölkəmizin büdcəsində ki-

layihə özünü doğrultdu, Bakı-Ceyhan Neft Kəməri işə düşdü və Azərbaycan nefti artıq Avropaya ixrac edildi. Özü də Azərbaycanın nefti digər ölkələrin istehsal etdiyi neftdən daha keyfiyyətli idi. Avropalılar da gördü ki, biz onlara başqalarından daha keyfiyyətli və ucuz neft satırıq, ona görə də ölkəmizə olan maraqları daha da artdı. "BP"-lə birgə layihə həm həmin şirkətə, həm də ölkəmizə çox böyük vəsaitlər gətirdi. İngiltərənin məşhur şirkəti gördü ki, onların sərmayəsi artıq izafi dəyər gətirdi və buna görə də bu sahəyə maraqlarını daha da artdı.

İngiltərədən sonra Türkiyə, Rusiya, İtaliya, Bolqarıstan, Macarıstan, Yunanıstan və digər inkişaf etmiş ölkələr Azərbaycanda sərmayə qoymağa böyük maraq göstərdilər. Qonşu İran, dünyanın ən böyük güclərindən olan Çinin də Azərbaycana marağı daha da artdı. Ən azından ona görə ki, onlar gördülər, hansı ölkə Azərbaycana sərmayə qoyur, qısa zamanda həmin sərmayəni çıxarır və gəlir gətirir. Məhz buna görə də illər ötdükcə xarici şirkətlərin ölkəmizə marağının artması geniş vüsət almağa başladı.

Azərbaycan iqtisadi inkişaf yolunda iri addımlarla irəliləməyə başladı. Bu cür yüksəlişin olmasını bəlkə də xarici ölkələr gözləməyirdilər. Amma bunu öncədən Ulu Öndər Heydər Əliyev çox yaxşı bilirdi. O, yaxşı bilirdi ki, Azərbaycanın zəngin iqtisadiyyatı var, bundan səmərəli istifadə edilərsə, ölkə-

miz dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya olunacaq, məmləkətimizin siyasi, hərbi gücü daha da qüvvətlənəcək. Bütün bunlar onu göstərirdi ki, Azərbaycan bir müddətdən sonra nəinki Avropada, dünya iqtisadiyyatında öz sözünü deməyə qadir olacaqdı.

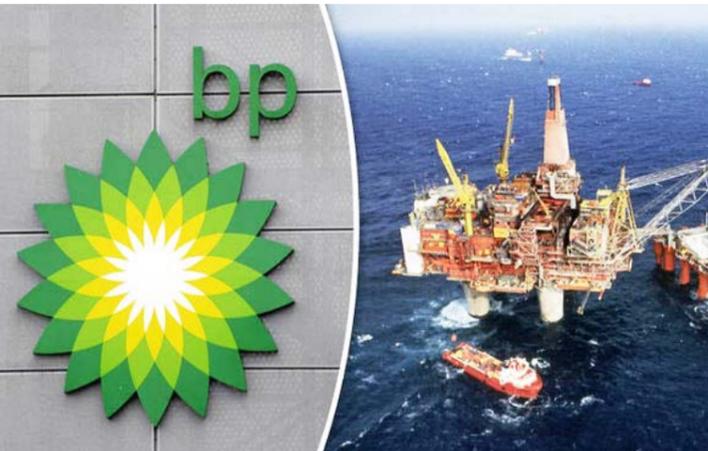
Azərbaycanın neft sahəsində dünya şöhrətli mütəxəssisi olan Xoşbəxt Yusifzadə xarici şirkətlərin nümayəndələri ilə görüşündə deyirdi ki, Xəzər dənizində çox zəngin neft və qaz yataqları var. Biz bunların yerini də müəyyənləşdirmişik. Sadəcə olaraq bu sahəyə sərmayə qoymaq və axtarışlar aparmaq lazımdır. Düzdür, onun bu fikri ilə bəzi şirkətlər razılaşmırdı. Amma Ulu Öndər Heydər Əliyev onun dediklərinə inanır və bilirdi ki, Xoşbəxt Yusifzadənin ideyası qısa zaman kəsiyində öz təsdiqini tapacaq. Çünki Heydər Əliyev Xoşbəxt Yusifzadənin istedadına və təcrübəsinə həmişə inanmışdı. Axır ki, bir neçə ildən sonra Xoşbəxt müəllimin ideyaları öz əksini tapdı və Xəzərdə yeni neft və qaz yataqları kəşf edildi. Həmin qaz yataqlarından 100 il bundan sonra da qaz hasil etmək olacaq. Bax, bütün bunlar böyük dövlətlərin Azərbaycana diqqətini daha da artdı.

Prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti dövründə Heydər Əliyevin tutduğu siyasi və iqtisadi

kurs daha sürətlə davam etdirildi. Azərbaycanda yeni-yeni beynəlxalq layihələr həyata keçirildi.

Ağır və yüngül sənayenin, kənd təsərrüfatının və turizmin inkişaf etdirilməsi üçün xarici ölkələrə sərmayə qoymağa yenidən böyük maraq göstərdilər. Bununla yanaşı, Qarabağın işğaldan azad olunması və ərazi bütövlüyünün bərpası iqtisadiyyatımızın yenidən çiçəklənməsinə bir təkan verdi. Bir çox dövlətlər ölkəmizdə yeni infrastrukturun, tikintinin həyata keçirilməsinə maraqlarını gizlətmədilər. Xüsusən də qardaş Türkiyə Qarabağda çox böyük layihələrin həyata keçirilməsinə təkan verdi. Azərbaycanın və qardaş Türkiyənin köməkliyi nəticəsində qısa müddətdə işğaldan azad olunmuş rayonlarda, şəhərlərdə, kəndlərdə, qəsəbələrdə böyük tikinti-abadlıq işləri gerçəkləşdi. İndi xarici şirkətlər tək neft sənayesinə deyil, qeyri-neft sektoruna da böyük yatırımlar edir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan siyasətdə olduğu kimi, iqtisadiyyatda da beynəlxalq səviyyədə öz sözünü deyir və dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələri belə bizimlə iqtisadi əlaqələr qurmağa böyük maraq göstərirlər.

EMİL FAİQOĞLU

apardığı müharibələrin nəticəsi bəşəriyyətə yaxşı tanışdır. ABŞ deyirdi ki, İraqda nüvə silahı var. Amma gəldi, oranı altını-üstünə çevirdi, heç bir şey tapa bilmədi. İraqın, Misirin neftini, qazını, qızılı və digər sərvətlərini talan edərək öz ölkələrinə apardılar. Bax, demokratiyadan dem vuran ölkələrin iç üzünü belədir və onların da iç üzünü artıq dünya yaxşı tanıyır.

Dünyanın zəngin ölkəsi olan Azərbaycandan da onlar gözlərini çəkmirlər. Çünki bilirlər ki, bu ölkə balaca məmləkət olmasına baxmayaraq, dünya siyasətində və iqtisadiyyatında çox önəmli yer tutur. Əlbəttə, Azərbaycanın siyasi və iqtisadi cə-

fayət qədər vəsait yox idi, onlar da keçmiş hakimiyyət tərəfindən dağıdılmışdır. Umummillil lider Heydər Əliyev bütün bu məsələləri çox gözəl bilirdi. O, Azərbaycanın iqtisadi-inkişaf yolunu beynəlxalq layihələrə qoşulmaqda görürdü. Elə bu məqsədlə də "Əsrin müqaviləsi" imzalandı.

Dünyanın ən məşhur şirkətlərindən olan "BP"-lə böyük bir müqavilə imzalandı. Təbii ki, bir müddətdən sonra imzalanmış müqavilə gerçəkləşdirilməyə başladı.

Yeni həmin şirkətlə birgə Azərbaycanın Xəzərdəki neft yataqlarında çox böyük ehtiyatlar aşkarlandı. İllər keçdikcə bu

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

Müdrük yaşın müdrük şeirləri

Çağdaş poeziyamızın tanınmış və önü nümayəndələrindən biri olan Rafail İncəyurdun poeziyası barədə fikirlərini, böyük filosof və ədəbiyyat adamı Yaşar Qarayevin məşhur bir kəlamı ilə başlamaq istədim: "Ruh kimi poeziyada həmişə bizim hələ gəlib çatmadığımız yerdə olur... Poeziya həm də qöv-sü-qüzehə, ilğima da bənzəyir. Sən ona yaxınlaşdıqca, o səndən uzaqlaşır. Sən şeirə çatanda, o artıq yeni mənzil başında olur".

Bu yazıda mən çalışacağam ki, Rafail İncəyurdun bu günlərdə hələsində olduğum və Professor Yaşar Qarayev demiş hələ mənəndən uzaqlaşmamış poeziyasına, sərtlirlərinin arxasından boylanan mətləblərinə, demək istədiklərinə, yaxınlaşım.

Bu il poeziyasevərlər Rafail İncəyurdun 70 illik yubileyini qeyd edəcəkdir. Ona görə də mən Rafail müəllimin yaradıcılığı barədə fikirlərimə keçməmiş, istədim ki, onun 70 illik ömrü və yaradıcılıq yoluna kiçik bir nəzər salaım...

... Qazaxdan çıxıb üzü Borçalı mahalına, məşhur Sınıq Körpü istiqamətinə yol alanda, Azərbaycan xalqına başda Molla Pənah Vəqif və Səməd Vurğun olmaqla çox böyük dahilər bəxş etmiş Yuxarı Salahlı kəndindən (Qıraq Salahlıdan) sola bir yol burulur. Bu yol səni ətrafı yazda gül-çiçəklə, payızda isə yovşan kolları ilə bəzənmiş təpələr arasından şairlər, aşığılar yurdu, söz-sənət vurğunlu, irfan dünyalı insanların məkanı olan bir dərəyə-İncə dərəsinə aparır.

Tələ elə qismət elədi ki, mən elə Qazaxdan kənara çıxdığım-tələbə adını qazanaraq mərkəzi şəhərimiz Bakıya gəldiyim ilk günlərdən, əsgəri xidmətdə olduğum zamanlardan, əmək fəaliyyətinə başladığım günlərdən başlayaraq, tələbə yoldaşlarımla, əsgər yoldaşlarımla, iş yoldaşlarımla, ünsiyyət bağladığım insanların ən çoxu bu dərənin insanları oldu. Təmasda olduğum bu insanların yüksək mənəvi keyfiyyətləri, sözə-sənətə vurğunluğu, insani keyfiyyətləri, dostluğa sədəqəti, etibarlı ilə bu dərənin bütün insanları haqqında təsəvvür yaratmağa imkan verdi. Onların adını saymaqla bitməz. İş elə gətirdi ki, sonralar mən bu dərədən pöhrələ-nərəkə boy atmış söz-sənət adamlarının yaradıcılığını incələməli oldum. Bu araşdırmalar nəticəsində belə qənaətə gəldim ki, cəmi üç-cə kəndən ibarət olan bu dərə, istər adət-ənənəsi, istər folkloru, istər istedadları, istər sazlı-sözlü məclisli, istər fərqli dini dünyagörüşü ilə az qala bütöv bir xalqın etno mədəniyyətini və ədəbiyyatını təmsil etmək qüdrətinə malikdir. Doğrusu mən bu yurdun şairlərini ciyin-ciyinə vermiş sıra dağlara bənzədirəm. Bu sıra dağların Aşıq Avdı, Aşıq Cəlal, Ələddin İncəli, Aslan Kəmərlı, Ağamalı Sadiq, Kərəm İncəli, Akif Səməd, Məmməd İlqar, Məmməd Dəmirçiöglü, İbrahim İlyaslı, Avdı Qoşqar, Mahmud Vəli, Sayad Mustafaöglü adlı və adını bu yazıda çəkmədiyim neçə-neçə zirvələri var. Bu zirvələr bir dağ silsiləsində yerləşsə də, hər biri öz gözəlliyinə, əzəmətinə, möhtəşəmliyinə görə biri-birindən fərqlənir.

Bu sıradan, İncə dərəsinin Azərbaycan poeziyasına bəxş etdiyi, çağdaş poeziyamızda öz səhifəsini yazmış, öz yeri, öz sanbalı olan çox dəyərli şairlərimizdən biri də Rafail İncəyurddur. Rafail İncəyurd müəllim ailəsində doğulmuşdu. Valideynləri onu müəllim görmək istəyirdi. Elə bu məqsədlə də, orta məktəbi bitirdikdən sonra ölkənin ən nüfuzlu ali məktəblərindən birinin, ən nüfuzlu fakültələrindən birinə- Azərbaycan Dövlət Universitetinin mexanika - riyaziyyat fakültəsinə daxil oldu. Universiteti bitirdikdən sonra bir müddət müəllimlik fəaliyyəti ilə məşğul olan Rafail müəllim sonradan ömrünü -gününü yazı-pozuya, bağladı. 1981-1998-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universiteti Hesablama Mərkəzində proqramçı, redaktor müavini, redaktor, "Müəllim" nəşriyyatında redaktor, Bakı Dövlət Universiteti nəşriyyatında kompüter proqramçısı, "Odlar Yurdu və Diplomat" nəşriyyatlarında baş redaktor və s. vəzifələrdə çalışdı. Lakin şairlik onun stixiyası idi. Ədəbi həyata yeniyetmə yaşlarından başlamışdı. Elə bu fəaliyyətlər də getdikcə onun şair kimi yetişməsinə, püxtələşməsinə, tanınmasına bünövrə oldu.

Bəs niyə şairliyi seçdi Rafail müəllim? Düşünürəm ki, onu şair edən əsas amil İncə dərəsinin mühiti idi. O da bütün yaşlıları kimi İncə dərəsinə sazlı-sözlü, nağıllar, əfsanələr, əsatirlərlə dolu dünyasında böyümüşdü. Saz havaları, bayatılar, İncə qımqımları anasının südü, laylaları ilə onun qan yaddaşına hopmuşdur. Lap erkən uşaqlıq, yeniyetmə vaxtlarından nəbz sazın pərdələri ilə döyünmüş, dili, ləhcəsi danışıq şairlərin misraları ilə köklənmişdi. İncə dərəsinin yalnız bu dərəyə məxsus olan folkloru və irfan dünyası Rafail İncəyurdun formalaşmasında mühüm rol oynamışdı. Və bu yerlərin genetik kodu,

havası, suyu, şeir-sənət aləmi və Böyük Yaradanın verdiyi istedad şair etdi Rafail İncəyurdu.

*İrfan soylu kişilərin elindən,
Bayatılı nənələrin dilindən,
Şah paldırlar kökünün saf telindən
Qətrə-qətrə, sıza-sıza gəlmişəm.*

*Yol gəlmişəm: yarı yağmur, yarı toz,
Üz görmüşəm: biri güler, biri boz.
Bəzən yoldan eyyib bir çürük qoz,
Nə danım ki, hərdən duza gəlmişəm.*

İncə dərəsi Rafail müəllim üçün müqəddəsdir. Təkcə ona görə yox ki, tək Azərbaycan da deyil, onun hüdudlarından kənarda da məşhur bir ziyarət kimi tanınan Hacı Mahmud ocağı bu məkanda yerləşir. Həm də ona görə ki, həmin məkanda Rafail İncəyurdun dünyaya göz açdığı bir ocaq var, ilk dəfə ayaq tutub addım atdığı həyat var, ilk dəfə dil açib ana çağırdığı, örendiyi dil var, ləhcə var, qucağına sığınıb, laylasını eşitdiyi anasının, çörəyini yediyi, öyüdünü dinlədiyi, tərbiyəsinə aldığı atasının məzarları, ruhu var, uşaqlığını keçirdiyi, quzu otardığı dərə, təpə var, həmin dərə-təpələri dolanan şığır-çəhlilərdə izi, uşaqılıq xatirələri qalıb. Çiyində anasının parçadan tikdiyi məktəb çantasında qədəm qoyduğu məktəb, sinif otağı xatirələrində yaşayır. Onu Bakıya ölkənin ən adli-sanlı ali məktəbə, yola salan məktəb var, ona əlifbanı, ana dilini, xalqımızın tarixini, ədəbiyyatını, mədəniyyətini öyrədən müəllimlərinin ruhu yaşayır. Uşaqılıqda dirəddöymə, çiling-ağac, beş daş oynadığı, çərşənbə günlərində papaq atdığı, yumurta döyüşdürdü, tonqal çatdığı uşaqılıq yoldaşlarının xatirələri yaddaşında həmişəlik həkk olunub.

Məhz ona görə də Rafail müəllimin yaradıcılığının bir hissəsi həmin müqəddəs insanların, yerlərin, hadisələrin təənnümünə həsr olunub. Həmin şeirləri oxuduqca həmin müqəddəsləri xatırlayırsan, onlara qayıdırın. Və xatırladıqca, düşündükcə ruhun təzələnilir, səndə nastolji hissələr oyadır, adamı o yerlərə qayıtmağa, o anları yaşamağa səsləyir:

*Niyyətimlə qoşalaşdım,
Göy Türfəni öpdüm, keçdim.
Ziyarət etdim dostları,
Müşkülümən ötdüm, keçdim,*

*Keçdim müqəddəs dərəmi-
Gah hücrəni, gah hərami.
Yandı ürək köz-köz oldu,
Xatirələr cüt göz oldu...*

Rafail müəllimlə tez-tez ünsiyyətdə oluram və mənə elə gəlir ki, şeirlərini oxuyanda onu daha yaxından tanıyırsan, iç dünyasına, tər-təmiz, saf xarakteri, xeyir-xah, mərhəm düşüncələri ilə daha yaxından tanış olursan. Düşünürəm ki, onu oxuculara sevdiren də, elə bu xarakterdən, bu duyğulardan yaranan şeirlərdir. Şeirləri sadədir, səmimidir, koloritlə, etnoqrafik nümunələrə zəngindir. Oxucu ilə çox asanlıqla təmas -dil tapır. Oxucu demək istədiklərini onun şeirlərində tapır. Uzun illərdir Bakı şəhərində yaşamasına baxmayaraq, danışıqını da ləhcəsini də dəyişməyib. Məncə dəyişməyə heç cəhd də eləməyib. Onunla görüşəndə, ünsiyyətdə olanda elə bil İncə dərəsindən dənən gəlib.

Onunla ünsiyyətdə olanda Qazağın, İncə dərəsinin ab-havasını, şirinliyi hiss edirsən.

*Sənsən andım, sənsən adım,
Sanım ay Qazax, ay Qazax!
Yüyrüyümdən bəri gələn,
Sonum ay Qazax, ay Qazax!*

*Məni də sal varacağına,
Bir küncünün qırağına.
İncə adlı budağına,
Qonum ay Qazax, ay Qazax!
... Səcdəgahım, Qibləm, Pirim,
Yönüm ay Qazax, ay Qazax!*

Rafail İncəyurdun yaradıcılığının böyük hissəsini ictimai məzmun kəsb edən şeirlər təşkil edir. Onu narahat edən problemlər təkcə ətrafında, onu əhatə edən mühitdə, aləmdə baş verən proseslər, haqsızlıqlar, ədalətsizliklər deyil, həm də dünyanı narahat edən problemlərdir. Bu problemləri qələmə almaq istəyi onun içindən baş qaldırır, kükrəyir və sonra bu hissələr şeirə çevrilir.

*Şah Abbasın nağılından bu yana
Hökmü olan ağıl kəmdən qorxuram.
Bu dünyanın gedişatı bilinmir,
Heç bilmirəm kiməm, kimdən qorxuram.*

Yaşının müdrük çağına qədəm qoyan Rafail İncəyurd hesab edirəm ki, müdrük bir şair kimi bu gün dünənkindən daha məhsuldar fəaliyyət göstərir, daha məhsuldar yazıb-yaradır.

Onun əsas mətbəəsi, yazı masası olan feysbook sosial şəbəkəsində demək olar ki, hər gün yeni şeiri ilə tanış olursan. Bu şeirləri mən müdrük yaşın müdrük şeirləri adlandırardım. Həmin şeirlərdin son vaxtlar yazdığı bir şeirdən nümunə gətirmək istədim:

*Tükənmiş yaratmağın həvəsi,
Duyulursa gələn yazın nəfəsi,
Çağlayırsa sevgilərin zil səsi
Dərdin səsi pas deyilmi, İncəyurd?
Ömür-gündü şeir-şeyr sökülən,
Susur, dinmir abırına bükülən...
Qara geyib ağ kağıza tökülən
Vaxtdan gələn his deyilmi, İncəyurd?
Can deyilmi eşq əhlinə basılan?
Ruh deyilmi gecə-gündüz süslənən?
... Nadir belə uzaqlarda səslənən?-
Göydən gələn "SOS" deyilmi, İncəyurd?"*

Rafail İncəyurdun poeziyasına oxuduqca, bu şeirlər sənə sanki dastan danışıqıdır. Ona görə də onun yaradıcılığında ətraflı yazmaq üçün bir dastan yazmalısan. Bu isə gələcək tədqiqatçıların üzərinə düşür. Elə ona görə də ona olan azularımı onun öz duaları ilə tamamlayıram:

*Sevgi - körpü, sevgi - tağ,
Sevgi - hörgü, sevgi - bağ
Hər sındə nəşə quraq -
Dilək gəlsin yaş üstə...
...Tanrım, pozma gərdisi,
Qoy bitirək hər işi.
Yaxınlaşan 70-i
Hələ yazma daş üstə.*

Hörmət və ehtiramla,
Ramiz Göyüş
Yazıçı-publisist

Səlibi BAXIŞ

AZMAYAQ

**Duman altından Ay işığı süzülmez,
Küt baltayla haqqın boynu üzülmez.
Namərd ilə, bilin, çörək kəsilməz,
Adam olaq, hər dəliyə sızmayaq.
Haqqa gələk, doğru yoldan azmayaq.**

**Çaylar, sellər dənizlərə lül qatır,
Gül qoynunda bildiyimiz sar yatır.
Aralığa xain ürək pəl qatır,
Yaxşılığı biz yamana yozmayaq.
Haqqa gələk, doğru yoldan azmayaq.**

**Qəribliyə salmayın siz sözümlü,
Kotan salıb şumlayıblar düzümlü.
Belə gördüm, tanıyalı özümü,
Bu dünyada əyrini düz yazmayaq.
Haqqa gələk, doğru yoldan azmayaq.**

**Nadanlarla dolubdu sağ-solumuz,
Kəsilibdi nura gedən yolumuz.
Belə getsə, Səlibi, gələr sonumuz,
Özümüza gəlin məzar qazmayaq.
Haqqa gələk, doğru yoldan azmayaq.**

GƏZİRƏM

**Bəhanədir gülüstana çıxmağım,
Bir diləyin sorağında gəzirəm.
Ya ölərəm, ya yolumu taparam,
Sərt uçrumun qırağında gəzirəm.**

**O vəfasız söndürsə də közümlü,
Duyğularım hələ gəzir düzümlü.
Künc-bucaqda itirmişəm özümlü,
İndi şamın çırağında gəzirəm.**

**Fövqəluca Allahımın pozanı,
Şilər, Səlibi, kəm-kəsirli yazını.
Ötürsəm də ömrün bahar, yazını,
Səadəti qış çağında gəzirəm.**

OĞLUM, QIZIM

**İlhamlanıb şeir yazdım,
Həm qızımdan, həm oğlumdan.
İkisi də Allah payı,
Müntəzəmdə sag, solumda.**

**Biri Vətən əsgəridi,
Cəsur, igid, mərdənədir.
İkincisi baş tacıdı,
Gözəl pəri, şahənədir.**

**Hər ikisi qol, qanadımdı,
Bir ağacın barıdırılar.
Allah verən xoşbəxtliyə,
Səadətə yardırlar.**

**Qız ananın sirdaşıdır,
Oğul onun iftixarı.
Onlar mənim canım, qanımdı,
Rəbbim qoru sən onları.**

BDU-nun müəllimi Sona Çerkəz əzizi **Firuz Mehdiyevə** bacısı

Səadət xanımın
vaxtsız vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Faiq Qismətoğlu **Ağacəfər Həsəniyə** qardaşı
Əzizəğanın
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Hüsiyyə Əlizadə, Kubra Əliyeva və Aysu Əsgər qızı Xətai rayon 204 nömrəli tam orta məktəbin direktoru **Rəfael Mehdiyevə** atası

Vəli Mehdiyevin
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqıl ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.
kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:
38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə,
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500
Sifariş: 184
Çapa imzalanmışdır:
27.06.2024

ƏDALƏT •

28 iyun 2024-cü il